

Vliv sociálního klimatu školy na žáky 2. stupně základní školy

Tereza Březinová

Bakalářská práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza Březinová**
Osobní číslo: **H140501**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Vliv sociálního klimatu školy na žáky 2. stupně základní školy**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti klimatu školy, sociálního klimatu, osobnosti učitele a žáka.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČAPEK, Robert. Třídní klima a školní klima. Praha: Grada, 2010. Pedagogika. ISBN 978-80-247-2742-4.

GRECMANOVÁ, Helena. Klima školy. Olomouc: Hanex, 2008. Edukace. ISBN 978-80-7409-010-3.

LAŠEK, Jan. Sociálně psychologické klima školních tříd a školy. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-980-9.

MAŇÁK, Josef a Tomáš JANÍK. Orientace české základní školy: sborník z pracovního semináře konaného dne 20. října 2005 na Pedagogické fakultě MU v Brně. Brno: Masarykova univerzita v Brně pro Centrum pedagogického výzkumu PdF MU, 2005.

Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-3870-5.

MAREŠ, Jiří a Stanislav JEŽEK. Klima školní třídy. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. ISBN 978-80-87063-79-8.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Lucie Blašíková

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

29. listopadu 2016

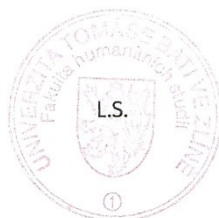
Termín odevzdání bakalářské práce:

26. dubna 2017

Ve Zlíně dne 29. listopadu 2016

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně .....
26.4.2017

.....
Zlíně, 26.4.2017

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá sociálním klimatem školy. První kapitola teoretické části se zaměřuje na sociální klima a na rozdíl mezi prostředím, klimatem a atmosférou. Dále přibližuje klima školy, třídy a učitelského sboru. Druhá kapitola popisuje vliv faktorů školy na sociální klima školy. Praktická část je realizována formou dotazníkového šetření. Cílem bakalářské práce je zjistit, jaké má sociální klima školy vliv na žáky 2. stupně základní školy.

Klíčová slova: sociální klima, klima školy, klima třídy, klima učitelského sboru, faktory klimatu

ABSTRACT

The thesis deals with social climate of school. The first chapter of theoretical part describes social climate and difference between environment, climate and atmosphere. The thesis also includes school climate, classroom climate and climate of teaching staff. The second chapter describes the effect of factors of social climate in schools. The practical part of thesis focuses on research of social climate of school. Respondents are pupils of the elementary school.

Keywords: social climate, school climate, classroom climate, climate of teaching staff, factors of climate

Poděkování

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Lucii Blašíkové za odborné rady a připomínky při vedení této práce. Dále děkuji svým blízkým za jejich podporu při studiu.

„Život je ustavičný vývoj – společenský, politický, duchovní, ať na jakékoli úrovni. K tomu, aby se lidé vyvíjeli, je třeba, aby se měnili.“ Paulo Coelho

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 SOCIÁLNÍ KLIMA ŠKOLY	12
1.1 KLIMA ŠKOLY.....	14
1.2 KLIMA TŘÍDY	17
1.3 KLIMA UČITELSKÉHO SBORU	19
2 FAKTORY SOCIÁLNÍHO KLIMATU ŠKOLY	20
2.1 LOKALITA	20
2.2 FYZICKÉ PROSTŘEDÍ A ARCHITEKTURA ŠKOLY	21
2.3 VEDENÍ ŠKOLY	21
2.4 UČITEL	22
2.5 ŽÁK.....	24
2.6 RODIČE.....	25
II PRAKTICKÁ ČÁST	27
3 METODOLOGIE VÝZKUMU.....	28
3.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	28
3.2 VÝZKUMNÝ CÍL.....	29
3.3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	29
3.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	29
3.5 TECHNIKA A METODY SBĚRU DAT	30
4 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	31
4.1 METODY ZPRACOVÁNÍ DAT	31
4.2 NÁVRATNOST DOTAZNÍKŮ	31
4.3 SOCIÁLNÍ KLIMA ŠKOLY NA JEDNOTLIVÝCH ŠKOLÁCH	32
4.4 INTERPRETACE DAT	47
ZÁVĚR	49
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	50
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	53
SEZNAM TABULEK.....	54
SEZNAM GRAFŮ	55
SEZNAM PŘÍLOH.....	56

ÚVOD

Cílem školního vzdělávání se stává získání klíčových kompetencí (kompetence k učení, řešení problémů, sociální a personální, občanské a pracovní). Cesta k jejich dosažení je však velmi dlouhá a náročná. Aby tyto kompetence mohly být naplněny, mění se obsah, aktivity i činnosti, které se ve školách běžně realizují. Změny nutně postihují i oblast sociálněpsychologickou, tím myslíme vztahy mezi učiteli, žáky a jejich rodiči, mezi učiteli navzájem, sociální strukturu ve škole a třídách, klima školy. Stav sociálního klimatu školy má zásadní význam pro školské reformy. Ovlivňuje také spokojenost lidí a ochotu pracovat při zavádění školských vzdělávacích programů, změn nebo úprav rámcových vzdělávacích programů, případně legislativy (např. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, aj.).

Jelikož české školství prochází neustálými změnami, musí se školy změnám přizpůsobovat, a to nejen po stránce formální, ale i neformální. Tím myslíme, že se mohou měnit učební plány, upravovat práva a povinnosti jednotlivých účastníků, ale také vztahy mezi účastníky vzdělávání. Míra efektivity škol v daném přizpůsobení se novým okolnostem je ovlivňována sociálním klimatem školy a právě z tohoto důvodu se bakalářská práce zabývá sociálním klimatem školy a jeho vlivem na žáky 2. stupně základní školy.

V teoretické části práce se zabýváme sociálním klimatem školy a objasněním základních pojmů jako je prostředí, klima a atmosféra. Vysvětlíme důvod, proč se k termínu klima přidávají určité přívlastky a jaká je vazba mezi výše uvedenými pojmy. Dále se věnujeme klimatu školy, kde stručně popíšeme školu, její funkce a čím je škola charakterizována. Uvádíme zde i typy klimatu školy a pozitivní klima školy. Poté se zabýváme klimatem třídy, jeho složkami, typy a jaké je spojení klimatu třídy s klimatem výuky. V neposlední řadě si přiblížíme klima učitelského sboru, a jaký má podíl na celkovém klimatu školy. Druhá kapitola teoretické části se zaměřuje na faktory, které ovlivňují sociální klima ve škole. Protože je těchto faktorů nespočet, uvádíme jen ty nejdůležitější se podílející na tvorbě sociálního klimatu školy. Mezi ně řadíme lokalitu, fyzické prostředí a architekturu školy, vedení školy, učitele, žáky a rodiče.

Praktická část se zabývá vlivem sociálního klimatu školy na žáky 2. stupně základní školy. Cílem práce je zjistit, jaké klima je, co jej ovlivňuje a jak se výsledky od sebe liší na různých školách. Dílčí cíle mají za úkol identifikovat prostředí školy, vztahy s učiteli a

mezi sebou navzájem a zjistit, zda se jejich rodiče zajímají o školu. Kvantitativní výzkum je proveden pomocí standardizovaného dotazníku.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SOCIÁLNÍ KLIMA ŠKOLY

V úvodu kapitoly se zabýváme sociálním klimatem školy a termíny, jenž s klimatem školy souvisí. Za tyto termíny považujeme sociální prostředí, klima a atmosféru, kdy se v některých případech zaměňují nebo jsou považovány za synonyma. Následně si více rozebereme dílčí součásti, které vstupují do sociálního klimatu školy, a to je klima třídy a klima učitelského sboru.

Člověk jako jedinec se stává součástí třech úrovní prostředí. Jedná se o mikroprostředí, mezzoprostředí a makroprostředí. V mikroprostředí jedinec pociťuje podněty, které mají nejvyšší intenzitu a délku trvání. V této úrovni prostředí mají silné osobní vazby související zejména s rodinou, přáteli, spolužáky, školou a ostatními vrstevníky. Jako mezzoprostředí označujeme kulturu, přírodu i sociální vazby. Nejširší úrovní prostředí je makroprostředí, které představuje veškeré společenské vlivy a také působí na jedince při utváření osobnosti. Ve své práci se budeme zaměřovat na vzájemné ovlivňování jedince a sociálního prostředí, zejména mikroprostředí školy či školní třídy (Lašek, 2007).

Společně s termínem **prostředí** hovoříme i o klimatu a atmosféře. Nejširším pojmem je tedy prostředí, které zahrnuje prostředí školy, které nemá jen sociálněpsychologický aspekt. Obsahuje také aspekt architektonický, hygienický, ergonomický a organizační. Mezi aspekty architektonické můžeme řadit umístění školy v obci, vzhled budovy, rozmístění učeben, kabinetů a jiných prostor školy. Do hygienické stránky můžeme začlenit vytápění, osvětlení, vybavení učeben nebo dodržování psychohygienických zásad. Aspekty ergonomické zkoumají vzhled nábytku, technické zařízení nebo uspořádání pracovních míst. Organizační aspekty řeší otázku počtů žáků a učitelů, stanovují režim příchodů a odchodů ze školy, upravují styk učitelů a rodičů nebo využívání prostorů na mimoškolní aktivity (Křivohlavý, Mareš, 1995).

Termíny klima a atmosféra obsahují jen dimenzi sociálněpsychologickou. **Atmosféra** představuje krátkodobé sociální a emoční naladění, např. v průběhu vyučovací hodiny, při písemných pracích, zkoušení, či před závěrečným hodnocením. Vyjadřuje tedy proměnlivost při jednotlivých emočně náročnějších situacích, ve kterých klima nemusí hrát žádnou roli. (Lašek, 2007).

Stěžejní termín **klima** je všeobecně rozšířený pojem, který byl původně využíván pouze v meteorologii. České synonymum klimatu je podnebí, které znamená dlouhodobě stabilní počasí. Popisem, vysvětlením a snahou predikovat změny klimatu se zabývá vědní obor,

zvaný klimatologie. Pojem klima byl později převzat obory, které se zabývají lidským společenstvím. Klima bylo využíváno jako metafora v pedagogické a sociální psychologii, ale následně bylo zavedeno jako odborný pojem (Mareš, 2003).

K termínu klima nejčastěji přidáváme určité přívlastky, např. sociálně-psychologický, emocionální, psychosociální, sociální aj. Sociální klima zahrnuje podle Mareše (2001) „ustálené postupy vnímání, prožívání, hodnocení a reagování všech aktérů školy na to, co se ve škole odehrálo, právě je nebo se má stát v budoucnu“. Těmito aktéry je myšleno vedení školy, učitele, žáci a rodiče žáků. Sociální klima je charakteristické tím, že je tvořeno skupinami osob, které vnímají klima téměř stejně. Druhou charakteristikou je sdílení sociálního klimatu školy osobami, které s ním přicházejí do kontaktu. Poslední charakteristikou je sociální konstruovanost, která je výsledkem náročných procesů. Tyto procesy zahrnuje vnímání školy jedincem, jaký má názor na školu nebo jak o ní komunikuje s druhými (Mareš, 2005).

Pevná vazba klimatu k prostředí může způsobit, že se pojmy ztotožňují. Prostředí je objektivní realita s faktory, které člověka obklopují, mají pro něj hodnotu a význam, ovlivňují a formují ho. Kvalitou, která plyne z prostředí a dostává se do kontaktu se zkušeností člověka, je klima. Klima je tedy sociálněpsychologický fenomén, který vzniká odrazem prostředí ve vnímání a prožívání posuzovatelů. Klima vytváříme dlouhodobě, a tak se svojí délkou liší od atmosféry, která má krátkodobý charakter (Grecmanová, 2008).

Někteří autoři rozlišují sociální klima školy a klima školy. V práci budeme používat termín sociální klima školy a to proto, že klima má sociálněpsychologickou dimenzi. Z tohoto důvodu v práci vycházíme ze sociálního klimatu tak, jak jej pojímá Mareš (2001), který přiřazuje pojem sociální ke klimatu školy, a to proto, že klima školy je ovlivněno trvalými či dočasnými sociálními jevy. Ve všech situacích, ke kterým ve škole dochází, vystupují malé i velké skupiny lidí či jednotlivci (školní třída, učitelský sbor apod.). Žáci a učitelé tak zastávají dané sociální role. Ve škole tedy dochází k socializaci, což je celoživotní proces, kdy se jedinec začleňuje do kolektivu a přebírá určité vzorce chování, jednání, hodnot a informace (Průcha, Mareš, Walterová, 2003).

O sociálním klimatu školy hovoříme z důvodu, že mezi sociálním klimatem a klimatem školy nevnímáme rozdíl. Vztahy mezi vedením školy, učiteli, žáky, rodiči a veřejností pracují na bázi sociálních kontaktů a tyto vztahy prostupují celým klimatem školy. Tedy klima

školy je ovlivněno sociálními jevy, a tak jej v práci od sebe neoddělujeme, ale naopak je považujeme za totéž.

1.1 Klima školy

Škola jako taková, je sociální instituce, která byla vytvořena k zajišťování edukace a plnění svých specifických poslání. Jedním z těchto poslání je realizace edukačních funkcí (Průcha, 2002). Havlík, Halászová a Prokop (1996) rozlišují funkce školy na personalizační, kvalifikační, socializační a integrační. Personalizační funkce podporuje individualitu žáka jako samostatně jednající osobnosti. Kvalifikační funkce se zejména orientuje na znalosti a výkon žáka a snaží se vybavit žáky znalostmi a vlastnostmi, které jsou potřebné pro pracovní výkon. Škola je zprostředkovatelem postojů, určitého způsobu chování a názorů, což autoři označují jako funkci socializační. Kromě profesního života chystá škola jedince i pro život politicko-veřejný. Tuto funkci označujeme jako integrační.

Havlík, Kořa (2002) uvádějí větší počet funkcí školy. Funkci výchovnou, vzdělávací, kvalifikační, integrační, selektivní a speciální funkci ochrannou a resocializační či nápravnou. Všechny výše uvedené funkce by měla škola vykonávat, aby mohlo být klima školy příznivé.

Charakteristiku školy můžeme rozdělit na dva typy – strukturální a sociálně-environmentální. Do strukturální charakteristiky můžeme zařadit kapacitu a aktuální využití kapacity školy, počet učitelů a žáků nebo schopnost či délku pedagogické praxe učitelů školy. Názory žáků na kvalitu vybavení školy, na pomoc učitelů, pocit bezpečí nebo názory rodičů na klima školy řadíme do sociálně-environmentální charakteristiky školy (Čáp, Mareš, 2001). Škola je také charakteristická tím, že má své sociální prostředí, klima i atmosféru.

Spilková (2003) chápe klima školy jako „kvalitu vnitřních vztahů a sociálních procesů ve škole, interakci mezi všemi aktéry procesů vzdělávání ve škole a dlouhodobé emocionální naladění, které jsou založeny na pravidlech života školy“. Autorka taktéž považuje klima školy jako významnou součást socializace žáků.

Dle Čapka (2010) je klima školy "souhrn subjektivních hodnocení a sebehodnocení účastníků vzdělávání v dané škole. Patří do něho jejich vzájemná komunikace a sociální vztahy, stejně tak jejich vnímání prostředí, prožitky a emoce a další sociální a psychické procesy, které děje v této škole vyvolávají.". Těmito účastníky jsou myšleni žáci a učitelé jako

hlavní tvůrci klimatu školy. Nejdůležitější je zajímat se o to, jak se v dané škole žáci a učitelé cítí. Kromě pedagogů a žáků ovlivňují klima školy i ostatní pracovníci školy a rodiče.

Typy klimatu školy

V literatuře je mnoho různých přístupů k typologii klimatu školy a lze jej posuzovat z více hledisek. Typy klimatu školy členíme podle určení cíle školy na klima s kustodiálními cílovými aspekty a klima charakteristické edukativním cílovým zaměřením. Dále rozlišujeme konzervativní a progresivní klima, kdy v konzervativním klimatu dochází k nátlaku na zodpovědnost, disciplínu a omezují práva žáků. Naopak v progresivním klimatu jsou vztahy mezi žáky a učitelem ovlivňovány demokraticky. Klima školy podle uniformity a plurality se zakládá na tom, zda učitelé mají či nemají odstup od žáka a zda berou ohled na jejich individualitu. Čtvrtým typem klimatu školy je rozdělení podle výchovných stylů na autoritativní, demokratický a liberální typ. Mezi další členění typů klimatu školy patří typy klimatu podle zájmu o lidi, nebo o pracovní úkoly školy nebo podle percepce nátlaku (klima homogenní/konzervativní a heterogenní/liberální). Typy klimatu podle různých vztahů členíme na osobnostně orientovaný, funkčně orientovaný, diskrepantní a distanční typ. Jedna z posledních typologií je rozdělení klimatu školy podle způsobu vedení školy (Grecmanová, 2008).

Otevřené a uzavřené klima školy můžeme členit podle dvou autorů. Grecmanová (2008) rozlišuje otevřené a uzavřené klima školy podle způsobu vedení školy a kontaktu školy s okolím. Pro otevřené klima školy je charakteristická energická organizace a cílené zajištění potřeb u všech jednotlivců. Hlavním znakem otevřeného typu klimatu je autentičnost chování účastníků školního života. Uzavřené klima školy je typické vysokou mírou lhostejnosti u všech členů života školy a organizace školy je nečinná. Stejně rozlišení nabízí i Křivohlavý a Mareš (1995), kteří ale vymezují otevřené a uzavřené klima spíše jen pro klima učitelského sboru než pro klima celé školy.

Pozitivní klima školy

Kvalitu školního klimatu můžeme určovat ve všech typech školního klimatu. Podmínky pro úspěšné splnění úkolů a jiných školních povinností vytváří pozitivní klima. Nežádoucí klima školy může negativně ovlivňovat veškerý život ve škole a také může vést ke špatným výsledkům nebo ztrátě motivace. Vytvořit efektivně pracující školu je bez pozitivního klimatu téměř nemožné. Proto se klade důraz na zjišťování znaků pozitivního klimatu sko-

ly, ve které se žáci budou cítit spokojeni a učitelé budou rádi vyučovat (Grecmanová, 2008).

Znamením dobré, efektivní a kvalitní školy je kvalitní sociální klima. Dobré klima je významné hlavně pro kvalitu učebních procesů. Spilková (2003) popisuje klima z hlediska emocionálního, sociálního a pracovního. Do emocionálního hlediska kvalitního sociálního klimatu zařazujeme bezpečí, jistotu, důvěru oproti strachu, nervozitě, smutku či agresi. Z hlediska sociálního se jedná o vzájemný respekt, úctu, toleranci a vstřícnost oproti žalování, ponižování a zesměšňování. Pracovní hledisko kvalitního sociálního klimatu obsahuje respektování pravidel, řád, činnostnost oproti chaosu, pasivitě a lenosti.

Učitelé, kteří pracují v pozitivním klimatu školy, lépe chápou pocity svých žáků, nejsou příliš direktivní, chválí je a dávají jim možnost vyjádřit se. Naopak v negativním klimatu učitelé potlačují své emoce, neberou ohled na žáky a jsou více direktivní. V pozitivním klimatu učitelé berou v úvahu individuální potřeby žáků a dokážou řešit problémy s citem (Grecmanová, 2008). Příznivé klima vzniká interakcí učitelů, žáků a rodičů. Všichni se mohou podílet na soužití ve třídě či v celé škole. Zejména žáci jsou více zapojováni do plánování a tvorby výuky, mohou se prosadit a spolupracovat ve skupinách. Zároveň při probíhajících činnostech respektují daná pravidla, na kterých se domluvili společně s učiteli. Žáci, kteří se v takovém prostředí cítí dobře, nemají potřebu dělat problémy (Bennack, 2006 cit. podle Grecmanová, 2008).

Příznivé klima školy klade důraz na tlak na výkon žáků, který vede k překonávání překážek v učení. Žáci považují za pozitivní takové klima, ve kterém se nevyskytují stresové situace, učitel bere ohled na individuální potřeby žáků a zachází s nimi spravedlivě. Zároveň musí žáci vidět smysl v činnostech, které po nich škola žádá a mít možnost vlastní seberealizace. Rodiče žáků také mají vliv na tvorbu klimatu školy. V pozitivním klimatu mají rodiče vyšší zájem o školu, ale také o lepší spolupráci mezi rodiči a učiteli navzájem. Požadují, aby se spravedlivě zacházelo s jejich dětmi, a oceňují zájem učitele nejen o vzdělávání žáka, ale i o jeho emocionální stránku (Petlák, 2006).

Na školách s pozitivním klimatem se vyskytují řídicí pracovníci s větším sociálním cítěním, kteří bývají charakterizováni jako přátelštější, kompetentnější a tolerantnější. Proto tyto ředitelé bývají na škole oblíbenější z pohledu žáků i učitelů. Nedochozí zde tak k přetěžování žáků a učitelů, které ředitel podporuje v jejich samostatné a nezávislé činnosti (Grecmanová, 2008).

1.2 Klima třídy

Významnou součástí sociálního klimatu školy je klima jednotlivých tříd. Toto klima je vytvářeno kvalitou školní výuky, vztahy mezi učiteli a žáky a žáky navzájem. V něm se zároveň nejvíce projevuje úsilí o spolupráci učitelů s žáky.

Klima třídy je popisované jako souhrn hodnot a norem i jako spolupráce žáků s učitelem. Učení a chování jednotlivých žáků není zcela individuální, ale je silně ovlivněno prostředím, ve kterém se žáci vyskytují čili jejich mikrosociálním prostředím. Jedná se o prostředí dané třídy a specifické skupině vrstevníků, se kterými žák udržuje blízký vztah. Taková skupina má následně na jedince mnohem významnější vliv než učitelé a rodiče. Učitel jako výchovný činitel musí úspěšně pracovat a zvládat tři důležité činnosti. Měl by získat dostatek znalostí o sociálněpsychologických jevech, ke kterým ve třídě dochází, měl by umět na určité úrovni diagnostikovat klima školní třídy a navrhnout přiměřenou intervenci (Čáp, Mareš, 2001).

Ve školní třídě vzniká daná sociálněpsychologická hodnota, kterou označujeme jako sociální klima školní třídy. Žáci, skupiny žáků ve třídě, jedinci vyskytující se mimo tyto skupiny, jednotlivci a učitelé společně vytvářejí klima třídy a vzájemně na sebe působí. Stejně jako klima školy zahrnuje klima třídy proces vnímání, prožívání a hodnocení na to, co se ve třídě odehrálo, odehrává nebo se má odehrát. Klademe důraz na to, jak hodnotí klima samotní aktéři, kteří se podílejí na jeho tvorbě, což ale neznamená, že takové klima ve skutečnosti je (Čáp, Mareš, 2001). Klima třídy je také ovlivňováno klimatem školy a charakteristikou místa, kde se škola vyskytuje.

Na sociální klima třídy můžeme nahlížet v pěti úrovních. První úroveň je ekologická, kde jsou aktéři školního života fyzicky přítomni a kde prožívají část svého života. Druhou úrovní je úroveň jedinců, která označuje jednotlivé žáky a učitele. Dalšími jsou úrovně sociálních skupin, které se dělí úroveň na menších, větších a velkých sociálních skupin. Malými sociálními skupinami myslíme školní třídy, většími je klima školy a mezi velké řadíme úroveň školství v dané zemi (Mareš, 1998).

Učitel v dané třídě by se měl zaměřovat na utvářející složky klimatu, které může nejvíce ovlivnit. Jedná se o vyučovací metody a edukační aktivity, komunikaci a hodnocení ve třídě, kázeňské vedení třídy, vztahy a spolupráci mezi žáky ve třídě a prostředí třídy (Čapek, 2010).

Protože třídní klima pojímá výše zmíněné složky klimatu, tak zároveň zahrnuje klima výuky. Petlák (2006) tvrdí, že klima třídy a vyučovací klima je nemožné od sebe oddělit, protože se navzájem ovlivňují. Často dochází k tomu, že učitelé označují třídu přívlastky jako dobrá, nadějná, bezproblémová nebo pohodová třída, kdy toto pojmenování naznačuje předpoklad dobrého vyučovacího klimatu, do kterého bude učitel chodit pozitivně naladěný. Naopak třída, která je nazývána jako zlá nebo problémová třída bude mít jiné vyučovací klima. Učitelé mají pocit, že musí vládnout tvrdou rukou, musí být přísní a musí naučit třídu pořádku. Klima výuky je charakteristické pro vyučování daného předmětu v dané třídě, kdy jej učitel ovlivňuje nejen svými metodami a formami práce ve vyučování, ale především svojí osobností.

Typy klimatu třídy

Sociální klima školní třídy můžeme rozčlenit dle Mareše (1998) na několik typů. Podle stupně školy dělíme třídní klima na klima třídy v mateřské škole, na prvním stupni základní školy, na druhém stupni základní školy, na střední škole nebo klima ve studijní skupině na vysoké škole apod. Dále členíme podle typu školy na klima třídy na gymnáziu, střední odborné škole, na středním odborném učilišti a na státní či nestátní škole. Klima třídy můžeme dělit i na klima třídy v tzv. tradiční nebo alternativní škole. Čtvrtým přístupem k členění klimatu je rozdělení podle zvláštnosti žáků na klima třídy, v níž dominují běžní a neproblémoví žáci, kde učitel musí pracovat s „problémovými žáky“ nebo podle převládající orientace žáků. V neposlední řadě členíme klima podle zvláštností učitelů, podle toho, jestli v dané třídě vyučuje začátečník, zkušený učitel, vynikající, zdravý učitel nebo učitel s patologickými rysy nebo klima třídy, v níž vyučují učitelé s rozdílnými vyučovacími styly. Klima třídy můžeme klasifikovat podle zvláštnosti vyučovacích předmětů (nauky, „výchovy“, další typy předmětů), podle zvláštnosti prostředí, v němž se výuky odehrává (klima v tradiční nebo laboratorní učebně) nebo podle zvláštností komunikace, která zprostředkovává sociální kontakt (klima při přímé komunikaci, při učení pomocí počítače nebo klima ve společenství žáků, které je zprostředkované moderními komunikačními technikami).

Klima třídy můžeme rozlišovat i podle toho, na co se zaměřuje. Jedná se o klima třídy, která se zaměřuje na výsledky a zájem o učivo ze strany žáků. Dalším typem je třída zaměřená na spolužití a spolupráci, kde učitel dbá na to, aby se žáci cítili přirozeně, byli spravedlivě hodnoceni a vytváří podmínky pro dobré spolužití žáků. V třetím typu klimatu třídy se klade důraz na pořádek a pevně stanovený režim (Petlák, 2006).

1.3 Klima učitelského sboru

Jak bylo výše zmíněno, na všech situacích, ke kterým dochází ve škole, se podílí i určité skupiny lidí. V tomto případě hovoříme o skupinách učitelů čili o učitelském sboru a jeho působení. Sociální klima školy je hluboce spjato s působením učitelů na škole. Ti se podílejí na organizaci a vedení školy, na práci se třídou, jednotlivými žáky a jejich rodiči.

Učitel je zcela zásadním článkem klimatu školy. Na jedné straně toto klima vnímá a hodnotí a na druhé straně jej spoluvytváří, zejména uvnitř učitelského sboru a v jednotlivých třídách. Z toho samozřejmě nevyplývá, že se klima učitelského sboru ztotožňuje s klimatem celé školy. Přesto je klima učitelského sboru proměnnou, která vyjadřuje mezilidské vztahy, které figurují uvnitř sboru. Zkoumání sociálního klimatu učitelského sboru může přinést užitečné poznatky o tom, jak učitelé hodnotí vztahy ve škole mezi sebou, s žáky nebo jak vnímají organizaci a vedení školy (Urbánek, Chvál, 2012).

Urbánek a Chvál (2012) předkládají dotazník KUS (Klima učitelského sboru), který je určen učitelům a slouží pro zkoumání sociálního klimatu učitelského sboru. Východiskem dotazníku KUS je zahraniční nástroj, který slouží k měření klimatu (OCDQ-Rs), který byl upraven vzhledem k českému prostředí a následně standardizován. Šetření se účastní učitelů sborů základních, středních a speciálních škol. Z důvodu důvěry respondentů a zachování anonymity se na šetření nepodílí vedení školy. Autoři také doporučují, aby se měření klimatu učitelského sboru systematicky opakovalo s dobou kratší jednoho roku, aby byla možnost srovnat předešlé výsledky s aktuálními. Tohle srovnání by mělo zaznamenat dynamiku klimatu, určit negativní situace, nepříznivé vlivy a porovnat práci učitelů a celého učitelského sboru.

2 FAKTORY SOCIÁLNÍHO KLIMATU ŠKOLY

O faktorech sociálního klimatu školy hovoříme proto, že velkou mírou ovlivňují sociální klima školy. Faktory klimatu školy můžeme též chápat jako příčiny nebo činitele, kteří se podílí na tvorbě sociálního klimatu školy. Faktorů vlivu na klima školy je několik a proto ve své práci pokládáme za nejdůležitější se zaměřit na lokalitu, fyzické prostředí a architekturu školy, vedení školy, učitele, žáka a rodiče. Faktory klimatu školy vymezujeme dle Grecmanové (2008).

V práci se zaměřujeme na lokalitu, a to z důvodu, že škola je součástí určitého sociálního prostředí a vyskytuje se v určitém regionu. Můžeme se setkat s myšlenkami, které tvrdí, že dobré sociální prostředí, v němž se škola vyskytuje, se vyznačuje příznivým klimatem. Naopak špatné klima ve škole je důsledkem působení špatného sociálního prostředí. Tyto úvahy však nejsou dostatečně prokázány, tedy jedná se jen o domněnky (Čáp, Mareš, 2001).

Následujícím faktorem, o kterém se zmíníme, je fyzické prostředí a architektura školy, která rovněž působí na sociální klima školy, zejména po estetické stránce a ovlivňuje i to, jak se osoby vyskytující se ve škole cítí a jakým dojmem na ně škola působí. Stručně si shrneme i povinnosti vedení školy, které je pověřeno organizací a řízením školy a to, jakou roli hraje při tvorbě klimatu školy rodič. Nejdůležitějšími aktéry sociálního klimatu školy jsou učitelé a žáci. Ti nejen vnímají a hodnotí sociální klima školy, ale jsou zároveň i jeho nejvýraznější spolutvůrci. Z tohoto důvodu se v práci na ně budeme nejvíce zaměřovat.

2.1 Lokalita

Umístění základní školy v určité lokalitě má vliv na rozdíl klimatu školy. Jedná se zejména o rozdíl klimatu mezi vesnickými a městskými základními školami. Horváthová (2005), na základě svého výzkumu uvádí, že učitelé působící na vesnických školách hodnotí klima jako pozitivnější v porovnání s učiteli působících na městských školách a z jejich dalších výsledků vyplývá, že je celkově na vesnických školách, v porovnání se školami městskými, jednoznačně pozitivnější klima. Největší rozdíl mezi školami vesnickými a městskými byl zjištěn v dimenzích, jako efektivita řízení, demokratičnost řízení, jednota učitelů a generační rozdíly. Rozdíl sociálního klimatu na vesnických a městských školách dokládá i výzkum Němcové (2006), který provedla ve školním roce 2004/2005 v okrese Opava.

Zkoumala vztahy ve třídách základních škol, kde zjišťovala výskyt negativních jevů a šikany. Z jejích výsledků vyplynulo, že v našich školách situace není závažná. Jedná se ale o průměrný výsledek v rámci škol, nikoliv v rámci tříd. Z výzkumu vyplynulo, že se ve školách nevyskytují závažné případy šikany, ale žáci mají mezi sebou špatné vztahy. Badatelka sbírala informace z 24 základních škol (žáci 6.–9. ročníku), z toho 11 bylo mimoopavských (vesnických). Jak bylo výše zmíněno, v těchto 11 mimoopavských školách je sociální klima školy více pozitivní než ve školách opavských. Tyto výsledky však nemůžeme brát v celostátním měřítku, ale jen na úrovni regionální.

2.2 Fyzické prostředí a architektura školy

Na chování osob vyskytujících se ve škole působí i fyzické prostředí a architektura školy. Škola by měla být vhodným prostředím, jak z hlediska estetického, tak z hlediska výchovně-vzdělávacího. Měl by se tedy klást důraz na vzhled budovy, tříd i okolí školy. Žáci, učitelé i rodiče očekávají, že bude výuka probíhat v moderně zařízených třídách s fungující technikou a potřebnými pomůckami. Pokud škola naplní tyto požadavky, tak se dá očekávat, že bude ve škole vládnout klid, spokojenost, pocit jistoty a bezpečí. Jiné to bývá ve školách, kde je poškozená budova, nábytek ve třídách a kde je špína a nepořádek (Grecmanová, 2008).

Z výše uvedených důvodů hodnotíme vzhled a bezpečnost budovy, rozmístění klasických a odborných učeben, stav hygienických zařízení a jiných místností školy. Jednoduchá orientace ve škole je také pro žáka i učitele důležitým prvkem fungování ve škole. Neméně významnou roli hraje i výzdoba školy. Zejména na prvním stupni základních škol vzbuzuje v žácích určitý dojem. Škola by měla také dbát na pořádek a čistotu ve svých prostorech. Dává tím příklad svým žákům, po kterých vyžaduje totéž.

2.3 Vedení školy

Klima školy nelze zúžit jen na žáky a učitele. Pozitivní školní klima pomáhá všem, kteří jsou se školou spojení. Kromě žáků, učitelů a rodičů se na klimatu školy podílejí i ostatní pracovníci školy, zejména vedení. Vztah mezi učiteli a vedením školy je významný pro tvorbu pozitivního klimatu školy. Vedení školy ovlivňuje spokojenost či nespokojenost učitelů a žáků na škole. Zároveň předkládá cíle školy, na kterých v lepším případě spolupracuje i s ostatními pedagogy. Vedení řídí odměňování svých pracovníků, přijímání

a propouštění, kontroluje kvalitu práce, řeší pracovní problémy a snaží se motivovat pracovníky i žáky. Pokud funguje spolupráce mezi vedením a ostatními pracovníky, tak tuto spolupráci vnímají pozitivně i žáci. Taktéž učitelé pocítují podporu ze strany vedení při řešení pracovních i osobních záležitostí. Mohou se tak bez větších potíží věnovat žákům nebo dalšímu sebevzdělávání (Čapek, 2010).

Podle Křivohlavého a Mareše (1995) je klasická škola založena na autokratickém principu. Školy jsou samostatné subjekty, které mají vlastní organizaci a samosprávu. Školy, kde nejsou pozitivní vztahy mezi vedením a učiteli, jsou formálnější a celkově působí příliš autoritativně. Vedení školy vytváří a upravuje pravidla sociálního styku mezi učiteli a žáky. Tyto pravidla vytvářejí vnitřní řád, který je odvozen z tradice řízení školy a formování postojů učitelů a žáků k sobě.

Závěry z analýzy tématu "Informační systém na škole jako předpoklad participativního stylu řízení školy" dokládají, že vedení školy (ředitelé a zástupci) se přiklání k myšlence participativního řízení školy. Výzkum byl proveden ve školním roce 2000/2001 v rámci čtyř měst v České republice. Respondenti měli za úkol popsat situaci ve své škole, nahlédli do jiných škol a zakončili výzkum napsáním písemné práce na dané téma. Ve svých výpovědích respondenti pokládají za náročné, aby v současnosti řídil úkoly a povinnosti školy jednotlivec. Proto se na řízení školy podílí více pracovníků. Vedení školy tak nezahrnuje jen ředitele, ale také zástupce. Ostatní zaměstnanci školy mohou být také vtaženi do řízení školy, kdy splňují své úkoly, přispívají svými nápady k rozvoji školy a snaží se vytvářet dobré pracovní klima, které se následně promítá i do žáků školy (Obst, Prášilová, 2003).

Efektivita a způsob práce vedení školy se tak odráží v dojmu celé školy a vnímáním kvality práce školy. Proto by se vedení mělo zaměřovat na vytváření pozitivního klimatu školy pro žáky a učitele.

2.4 Učitel

Učitel je podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, vpp, "ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálněpedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu". Dle tohoto zákona musí učitel splňovat předpoklady pro výkon činnosti. Mezi tyto předpoklady řadíme způsobilost

k právním úkonům, odbornou kvalifikaci, trestní bezúhonnost, zdravotní způsobilost a znalost českého jazyka (ČESKO, 2004).

Učitel hraje zásadní roli při tvorbě klimatu školy. Z tohoto důvodu by měl mít určité vlastnosti. Měl by být motivovaný k povolání, mít talent pro povolání a kognitivní vybavenost (zdravý rozum, rozvahu, dobrou paměť, aj.). Učitel nejenže plánuje a organizuje výuku, ale je také vzorem dospělého člověka pro své žáky. Hlavním cílem učitele je vést žáky k získávání poznatků, osvojování si učiva a rozvíjet potřeby, schopnosti a zájmy svých žáků (Grecmanová, 2008; Průcha, 2013).

Učitel jakožto činitel klimatu školy má vliv na dění ve škole. Pokud je seznámen s cíli a filozofií školy, tak ví, jaké klima by měl vytvářet ve spolupráci s ostatními kolegy. Existují však rozdílné názory na to, jaké by mělo klima ve škole být. Někteří učitelé vyžadují disciplínu a pořádek, další podporují samostatnost žáků nebo jsou příliš shovívaví k nevhodnému chování. Pokud každý učitel působí na klima rozdílně, tak ani jeden nemůže přispívat k jeho kvalitě (Čapek, 2010).

Demografické znaky učitelů, jako např. věk, pohlaví nebo počet let strávených v pedagogické profesi, klima školy nijak výrazně neovlivňují. Kvalita profesních zkušeností učitelů se nedá měřit jednoduše, a tak se využívá v pedagogických výzkumech věk učitele, pohlaví nebo délka pedagogické praxe. Věk a délka praxe jednoznačně neovlivňuje kvalitu profesních zkušeností a nabývání těchto zkušeností trvá u každého jedince po jinak dlouhou dobu. I pohlaví učitele nemá vliv na úroveň jeho práce. Jistý poznatek, že učitelé mají lepší výsledky než učitelky, může být jen náhodný (Grecmanová, 2008; Průcha, 2013).

Důležitější než demografické znaky jsou postoje učitelů ke své profesi. Učitel by měl mít určité profesní dovednosti. Jedná se o odborné, didaktické a sociálněpsychologické dovednosti. Kromě vzdělání můžeme do odborných dovedností zařadit i schopnost učitele brát ohled na obsah vyučování. Didaktická připravenost učitele určuje, jak daný předmět vyučuje a jak učitel předkládá obsah. Sociálněpsychologické dovednosti zajišťují rozvoj interakce mezi žákem a učitelem. Mezi tyto dovednosti můžeme zařadit schopnost akceptace osobnosti žáků, rodičů i kolegů, empatii, naslouchání, podporu sebekontroly, rozvíjení odpovědnosti za sebe sama i sociální prostředí, rozvíjení sebedůvěry a sebejistoty, umění pochválit, vedení ke spolupráci aj. (Gillernová, Štětovská, 2003).

2.5 Žák

Role žáka při tvorbě klimatu školy je také důležitá. Nastává zde možnost vzdělávat se a navazovat sociální vztahy. Na žáka působí klima dvojitým způsobem, osobním a sociálně-psychologickým. První způsob se odráží v tom, jak se žák cítí, jak jej zaujímá škola, či jej škola uspokojuje nebo neuspokojuje. Druhý způsob působí na žáka jako na člena skupiny, který se účastní činností skupiny, je v kontaktu s ostatními spolužáky a učiteli (Lašek, 2007).

Na dítě je kladen tlak na výkon a na určité normy chování, které jako žák musí dodržovat. V této situaci se formují psychické procesy dítěte – jeho já. Lašek (2007) uvádí, že je důležité umět oddělit školní a další já v jeho osobnosti. Jedná se o pochopení toho, jak se dítě chová ve škole a jak se chová mimo školu. Rodiče bývají překvapeni rozdílným chováním doma a ve škole. Totéž pozorují i učitelé při mimoškolních aktivitách, jako jsou např. výlety, sportovní kurzy, besedy apod.

Žáci základní školy jsou už schopni pochopit důležitost získaných vědomostí a vytvořit si celistvý obraz společenské reality. K tomu je nezbytné mít rozumové schopnosti, motivaci a pozitivní vztah ke škole. Kladné hodnocení a dobrý prospěch má na žáky hlavní vliv ve vztahu ke škole. Žáci s méně úspěšným prospěchem do školy nechodí rádi tak, jako jejich úspěšnější spolužáci. Úspěšní žáci se více zapojují do výuky, spolupracují se spolužáky i učiteli. Pro tyto žáky má taková výuka smysl. U méně úspěšných žáků dochází více k nechuti ke škole a ke ztrátě motivace. Proto by se mělo usilovat o tvorbu školního prostředí, které by přimělo méně nadané žáky k práci (Maňák, Janík, 2005).

Dle Laška (2007) je klima školy: „sociálně-psychologickým skupinovým jevem, jehož aktéři nejsou učitel a žáci, ale učitel společně se žáky.“

Žák 2. stupně základní školy

Období dětství ve škole trvá zhruba od šestého až do patnáctého nebo šestnáctého roku věku. Ve školním prostředí dělíme žáky na žáky raného školního věku (6-8 let), středního školního věku (8-11/12 let) a staršího školního věku (11/12 až 15/16 let). V této práci se tedy budeme zajímat o žáky ve starším školním věku nebo též žáky v období dospívání. V tomto období dospívání neboli pubescenci, žák prochází kromě fyzických změn i změnami v chování. Každý pubescent zastává určitou sociální roli, kterou nejvíce ovlivňuje skupina vrstevníků. Hodnoty, normy a pravidla, které stanovují vrstevníci, určují pravidla

postavení žáka v kolektivu. Pokud žák tyto pravidla nedodrží, hrozí mu sankce, která může mít i podobu vyloučení žáka ze skupiny. V období pubescence hraje roli už zmiňovaný vztah mezi učitelem a žákem. Učitel, který nezdůrazňuje nerovnost vztahu mezi učitelem a žákem, je oceněn za tyto projevy a zároveň se stává pro své žáky vzorem (Vašutová, 2008).

Po výchově v rodině a předškolním vzdělávání je další etapou základní vzdělávání. Základní vzdělávání je povinné pro celou populaci žáků, kteří se následně vzdělávají ve dvou stupních, které na sebe navazují. Žáci na 2. stupni základní školy by měli získat vědomosti, dovednosti a návyky, které jim pomůžou vytvářet vlastní hodnoty a postoje. Žák by se měl chovat uvážlivě, měl by se zodpovědně rozhodovat a respektovat práva a povinnosti občana České republiky i Evropské unie. Druhý stupeň základního vzdělávání se věnuje širšímu rozvoji zájmů žáka a na základě jeho vyšších schopností mohou být žákům zadávány dlouhodobější a náročnější úkoly a zároveň je na ně kladena odpovědnost za své vzdělávání i svůj podíl na organizaci školního života. Žák by měl během svého studia získat důležité kompetence. Jsou to kompetence k učení, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské, kompetence k řešení problémů a kompetence pracovní (nuv.cz).

2.6 Rodiče

Rodiče jsou významným faktorem při tvorbě klimatu školy, jejichž prvním a zásadním krokem je výběr školy pro své dítě. Při výběru základní školy kladou důraz na zkušenosti staršího dítěte, vlastní zkušenosti, doporučení od známých nebo z propagačních materiálů školy. V tomto stádiu dochází k tzv. "válce o děti", kdy školy mezi sebou soupeří o každého žáka. Základní školy nabízí mateřským školám předváděcí hodiny, ukazují prostory, kde si mohou zahrát hry. Pořádají se dny otevřených dveří nebo schůzky pro rodiče budoucích prvňáčků, kdy se jednotlivé školy snaží co nejvíce zaujmout. Škola by měla vytvářet programy nejen pro první ročníky, ale i pro starší žáky, jako je pořádání školy v přírodě, soustředění, výlety, kroužky, lyžařský výcvik, sportovní a jiné kurzy. Tyto aktivity zpestřují pobyt žáků ve škole a následně přispívají k zlepšení klimatu školy (Čapek, 2010).

Školy by měly více zapojovat rodiče do školního života, než jak jsme byli doposud zvyklí. Sportovní dny, Den dětí, výtvarné vernisáže, jarmarky, tematické dny, projektové týdny a mnoho dalších akcí může probíhat ve spolupráci s rodiči. O každé akci informujeme ro-

diče a dáme jim možnost se přímo zúčastnit práce s učiteli a žáky. Učitelé také mohou požádat rodiče, aby je doprovodili při školních výletech nebo jiných pobytech mimo školu. Rodiče tak mají možnost vidět nejen školní prostředí, ale také způsob výuky, práci pedagogů i svých dětí. Na druhou stranu pak rodiče budou ve spolupráci rádi pokračovat a mohou nabídnout větší podporu (Čapek, 2010).

Kontakt rodičů se školou nemusí být vždy bezchybný a může docházet ke komunikačním problémům mezi rodiči a školou. Týká se to především rodičů, kteří nemají zájem spolupracovat s učiteli, nechodí na třídní schůzky a nejsou dostatečně informovaní. Přístup ke studiu jejich dítěte je takový, že vyžadují, aby se škola starala o jejich vzdělávání a neobtěžovala rodiče. Nespolupráce takového rodiče se školou se následně přesune i do domova. Učitelé na druhou stranu vyžadují po rodičích, aby byli ochotni řešit problémy svých dětí, pečovali o jejich práci a zajímali se o trávení volného času (Průcha, 2013).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

V praktické části si vymezíme výzkumný problém, výzkumné cíle a otázky. Dále uvádíme metodu sběru dat, kterou jsme použili a výzkumný soubor. V další části následuje analýza dotazníků a jejich vyhodnocení. Poslední část obsahuje výsledky a závěr celého výzkumu.

3.1 Výzkumný problém

Sociálním klimatem školy a jeho vlivem na žáky 2. stupně se zabýváme z toho důvodu, že sociální klima je významnou součástí školního života a jak už bylo v úvodu zmíněno, tak sociální klima školy má význam pro reformu školy a určuje míru spokojenosti všech aktérů školy.

Můžeme uvést příklad výzkumu s názvem Deskripce školního klimatu na 2. stupni základních škol. Cílem výzkumu bylo popsat školní klima na 2. stupni městských základních škol, a to z pohledu učitelů, rodičů a žáků. Výzkum byl proveden v roce 1995 a sběr dat probíhal pomocí dotazníkového šetření a interview. Z výsledků vyplynulo, že školní klima na daných školách obsahovalo větší počet pozitivních odpovědí, to však neznamená, že je školní klima pozitivní. Na školách se vyskytovala řada nedostatků, které se týkaly jednotlivých oblastí. Např. nedostatek vybavení škol nebo špatné vztahy mezi rodinou a školou. Učitelé nejsou iniciativní, špatně si získávají autoritu a žáci jsou málo aktivní a nejsou zohledňovány jejich základní potřeby (Grecmanová, 2008).

Výzkum Mallicka a Kaura (2014) hovoří o vlivu socioemočního klimatu školy na úroveň úsilí žáků. Cílem výzkumu bylo identifikovat vliv úsilí žáků na klima školy. Dále hovoříme o organizační efektivnosti, která souvisí se zdravým školním klimatem, což hraje klíčovou roli při tvorbě sociálního klimatu školy. Badatelé předložili výsledky, kde uvádějí, že socioemoční klima pozitivně ovlivňuje přátelství a dovednosti při řešení konfliktů. Takové klima může vyvíjet pozitivní sociální kontakty a snížit negativní vzájemné interakce, které poškozují klima školy. Dobré sociální klima školy může dětem pomoci se cítit ve škole bezpečně. Na základě výzkumu bylo zjištěno, že existuje negativní vztah mezi socioemočním klimatem školy a úrovní úsilí žáků.

Cavrini, Chianese, Bocch a Dozza (2015) provedli výzkum na téma Školní klima: vnímání rodičů, studentů a učitelů. Cílem studie bylo ověřit míru školního klimatu a porozumět vnímání z různých subjektů. Výsledkem bylo tvrzení, že školní klima odkazuje na kvalitu a charakter školního života, které je spojeno s normami a hodnotami interpersonálních

vztahů a sociální interakce a skutečnost, že učitelé mohou ovlivnit úspěch nebo neúspěch studenta.

3.2 Výzkumný cíl

Hlavním cílem práce je zjistit, jaké sociální klima školy je, jak ovlivňuje žáky a jak se výsledky od sebe liší na různých školách z pohledu žáků 2. stupně základní školy.

Dílčí cíle:

1. Identifikovat prostředí základní školy
2. Identifikovat vztah mezi žákem a pedagogem
3. Zjistit, zda se rodiče žáků zajímají o školu
4. Identifikovat vztahy mezi spolužáky

3.3 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumnou otázkou je:

Jaký je vliv sociálního klimatu školy na žáky 2. stupně základní školy?

Dílčí otázky:

1. Jaké je prostředí základní školy z pohledu žáků 2. stupně základní školy?
2. Jaký je vztah mezi žákem a pedagogem pohledem žáků 2. stupně základní školy?
3. Jaký je zájem rodičů žáků o školu pohledem žáků 2. stupně základní školy?
4. Jaké jsou vztahy mezi spolužáky pohledem žáků 2. stupně základní školy?

3.4 Výzkumný soubor

Vzhledem k tématu výzkumu jsme zvolili záměrný výběr a sociální klima školy jsme se rozhodli zkoumat na 2. stupni základních škol v Holešově. Město Holešov bylo vybráno záměrně, a to na základě kritéria, aby se všechny školy nacházely v jedné lokalitě. Výzkum Horváthové (2005) a Němcové (2006) nás přiměl limitovat výběr škol na jednu konkrétní lokalitu, aby nedocházelo k významným rozdílům v hodnocení okolí školy a společenských příležitostí. Ve výzkumu nás zajímá, jaké je sociální klima škol a jak ovlivňuje žáky, a to za stejných podmínek pro všechny. Jako další kritérium jsme zvolili potřebu více škol ve městě, abychom mohli srovnávat výsledky mezi jednotlivými školami. Kritéria jsme volili proto, aby se výběr opíral o teorii a vlastní zkušenost výzkumníka s těmito školami.

Respondenty byli žáci 6. -9. ročníku tří základních škol. Všechny školy jsou zapojeny do různých projektů a každá má svá specifika. Dvě z těchto škol se nacházejí v blízkosti sebe

a třetí je na druhé straně města. Děti jsou do škol rozděleni na základě svého bydliště, ale není to pevně dané. Rodiče se mohou rozmyslet, do které školy své děti dají, což platí i pro děti, které dojíždějí z okolních vesnic po dokončení povinné školní docházky na 1. stupně základní školy

Základní škola A má celkem ve škole 196 žáků. Na druhém stupni jich je 87. Základní škola B má žáků 575, z toho na druhý stupeň dochází 191 žáků. Na základní školu C letos chodí 611 žáků a na druhém stupni jich je 300.

3.5 Technika a metody sběru dat

Data jsme sesbírali pomocí dotazníku, který definujeme jako způsob kladení otázek a získávání odpovědí písemně. Dotazník slouží k hromadnému získávání údajů za krátkou dobu (Gavora, 2000).

V práci jsme použili standardizovaný dotazník s názvem Klima školy: Soubor dotazníků pro učitele, žáky i rodiče. Autory dotazníku jsou prof. PhDr. Helena Grecmanová Ph.D., doc. Mgr. Miroslav Dopita, Ph.D., Mgr. Jana Poláchová Vašátková, Ph.D. a doc. PhDr. Jitka Skopalová, Ph.D. Dotazník byl vydán Národním ústavem pro vzdělávání v roce 2012. Tento dotazník byl později revidován Marešem, Ježkem, Grecmanovou a Dopitou (2012), a to z důvodu, že dotazník obsahuje velký počet položek a je tak pro žáky časově náročný (došlo ke zkrácení z 53 položek na 36). Ve své práci jsme využili první verzi dotazníku kvůli korespondenci s výzkumným cílem, který zahrnuje i zájem rodičů o školu svých dětí (tyto položky byly v revidované verzi vymazány). Současně jsme přidali do dotazníku několik položek, které se týkají vlivu sociálního klimatu školy na žáky.

Data jsme sbírali, jak se výše zmíněno, na třech základních školách. Samotný sběr proběhl v rámci 3 týdnů a způsobem, jaké si vyžádalo vedení školy. A to tak, že dotazníky žákům rozdali sami učitelé, kteří byli předem poučeni o způsobu vyplnění. Na Základní škole A jsme vysbírali 60 dotazníků, ale museli jsme 3 dotazníky vyřadit z důvodu neuvedení pohlaví. Základní škola B nám vrátila 96 vyplněných dotazníků a poslední škola C vrátila 153 dotazníků. Na každé škole nám tedy vyplnila dotazník víc jak polovina žáků 2. stupně.

4 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

4.1 Metody zpracování dat

Na základě využití standardizovaného dotazníku Grecmanové a kol. (2012) analyzujeme data pomocí **indexu percepce**, který vychází z aritmetického průměru, který zahrnuje odpovědi všech položek dotazníku. Tyto položky mají hodnotu v intervalu 1-4. V případě, že je hodnota indexu nižší, tím je klima příznivější. Pokud je klima příznivé, tak můžeme říct, že se žákům ve škole líbí a jsou spokojeni. Nepříznivé školní klima můžeme vidět v hodnotách vyšších než 2,2.

Jak bylo řečeno, tak index percepce vychází z **aritmetického průměru**, kdy se jedná o průměr, který obsahuje číselné hodnoty, kdy je celková četnost n (Chráska, 2007).

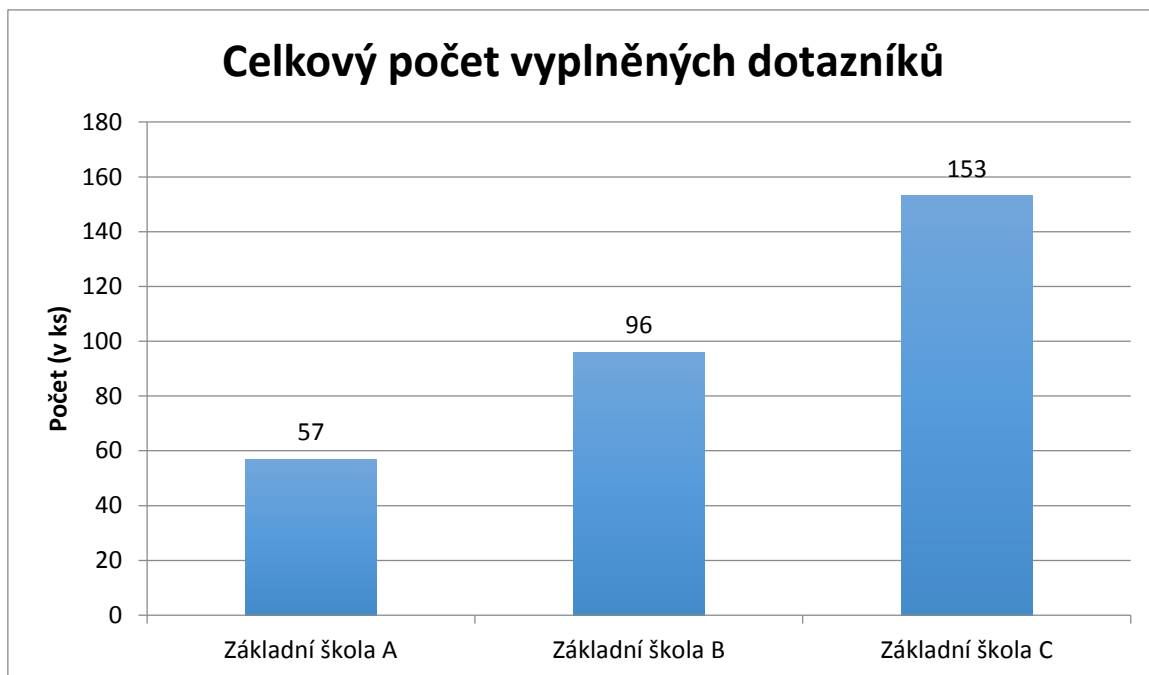
$$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + x_3 + \dots + x_n}{n}$$

Dále využíváme **směrodatnou odchylku**, kterou používáme pro zjištění míry variability dat. Pokud je odchylka nízká (nižší než 0,2), můžeme hovořit o vyšší shodě v odpovědích respondentů. V případě, že je odchylka vysoká (vyšší než 0,4), tak je shoda v odpovědích nižší (Chráska, 2007).

Modus využíváme z důvodu, abychom vyjádřili hodnotu, která se vyskytuje v souboru nejvíce (Chráska, 2007).

4.2 Návratnost dotazníků

Všechny tři základní školy mají na 2. stupni dohromady 578 žáků. Vybíráno bylo 305 dotazníků, tzn., že celková návratnost dotazníků byla 52,77 %. Na Základní škole A jsme vybírali 57 dotazníků od žáků, přičemž na 2. stupni je žáků 87. Základní škola B nám vyplnila 96 dotazníků ze 191 a poslední, na Základní škole C nám dotazníky vyplnilo 152 žáků z 300. Můžeme tedy říci, že na všech školách nám dotazníky vyplnila víc jak polovina žáků 2. stupně. Návratnost jednotlivých škol je na Základní škole A 65,25 %, na Základní škole B 50,26 % a na Základní škole C 51 %.

Graf 1: Celkový počet vyplněných dotazníků

4.3 Sociální klima školy na jednotlivých školách

Na základě výzkumných cílů, jsme si určili vybrané položky sociálního klimatu školy, které reprezentují v dotaznících oblast fyzického prostředí školy, vztahy mezi učitelem a žákem, vztahem rodičů ke škole, vztahy mezi spolužáky navzájem a působení školy na žáka. V následujících řádcích se budeme věnovat vyhodnocení daných položek v jednotlivých oblastech a poté zhodnotíme sociální klima škol a srovnáme školy mezi sebou.

Základní škola A

Fyzické prostředí a okolí školy

Č.	Tvrzení	Index percepce	Modus	
				v %
1.	Budova školy je v dobrém stavu	2,11	2	57,89
2.	V prostorách školy se špatně orientuji	1,63	1	63,16
3.	Líbí se mi výzdoba školy	2,38	2	49,12
4.	Prostory školy na mě působí stísněně	1,68	1	50,88
5.	Okolí školy se mi zdá upravené	2,14	2	45,61
6.	Ve škole je vždy uklizeno	2,31	2	49,12
7.	Nevyhovuje mi prostor k ukládání vlastních věcí ve škole	2,51	2	38,60

8.	Stav hygienických zařízení (WC, sprchy, umývárny,...) je vyhovující	2,68	3	35,09
9.	Jsem spokojen/a s nábytkem naší školy (s lavicemi, židlemi,...)	2,68	2	43,86
10.	Ve škole využívám při výuce mnoho pomůcek (např. počítače,...)	2,71	3	47,37
11.	Jsem spokojen/a s vybavením naší tělocvičny	2,58	3	31,58
12.	Jídlo ve školní jídelně mi vždy chutná	3,41	4	36,16
Celkem		2,40	2	x

Tabulka 1: Fyzické prostředí a okolí ZŠ A

Výsledky odpovědí na položky týkající se fyzického prostředí školy vypovídají celkově o nepříznivém vnímání školního prostředí z pohledu žáků (tj. $2,40 > 2,2$). Žáci nejčastěji hodnotili „spíše souhlasím“ v tvrzeních, že budova školy je v dobrém stavu (57,89 %), líbí se jim výzdoba školy (49,12 %), okolí školy se jim zdá upravené (45,61 %) a ve škole je vždy uklizeno (49,12 %) a jsou spokojeni s nábytkem jejich školy (43,86 %). „Spíše nesouhlasím“ žáci zvolili u položek, že jim nevyhovuje prostor k ukládání vlastních věcí ve škole (38,60 %), stav hygienických zařízení je vyhovující (35,09 %), ve škole využívají při výuce mnoho pomůcek (47,37 %) a jsou spokojeni s vybavením jejich tělocvičny (31,58 %). Žáci „rozhodně nesouhlasí“ s tím, že by se v prostorách školy špatně orientovali (63,16 %) nebo na ně prostory školy působily stíněně (50,88 %) a že jim jídlo ve školní jídelně vždy chutná (36,16 %).

Vztah mezi žákem a učitelem

Učitel jako činitel sociálního klimatu školy ovlivňuje kromě dění ve škole i samotné žáky. Proto se zabýváme vztahem učitele s žákem, přičemž nezbytnou součástí toho, jak učitel působí je i jeho odbornost. Na základě toho jsme do této oblasti zařadili nejen položky, které vyjadřují vztah k učitelům, ale také odbornost učitele.

Č.	Tvrzení	Index percepce	Modus	
				v %
1.	Všichni učitelé mají pochopení pro moje problémy.	2,77	3	45,61
2.	Myslím si, že učitelé nadržují některým spolužákům.	2,27	4	33,34
3.	Učitelé dodržují vše, co nám slíbí.	2,62	3	33,34
4.	Někteří učitelé připravují žáky na různé souťaže.	1,82	2	50,88

5.	Někteří učitelé pro nás připravují školní projekty.	2,01	2	54,39
6.	Učitelé mi špatně vysvětlují učivo.	2,35	2	45,31
7.	Všichni učitelé vyžadují, abychom v hodině spolupracovali.	1,99	2	38,60
8.	Všichni učitelé mají přehled o tom, co učí.	1,75	2	43,86
9.	Myslím si, že nás učitelé respektují.	2,65	2	45,61
10.	Bojím se některých učitelů.	2,04	1	45,61
11.	Učitelé mi pomáhají při řešení problémů ve škole.	2,38	2	43,86
12.	U učitelů můžu hledat pomoc při řešení problému spojených s učením.	2,11	2	52,63
13.	U učitelů můžu hledat pomoc při řešení osobních problémů.	2,80	3	33,34
14.	Učitelé oceňují jen mé znalosti, ale ne moji snahu.	2,48	2	35,09
15.	Učitelé učí jednotvárně.	2,46	2	42,11
16.	Myslím si, že nás učitelé vedou k samostatnosti.	2,20	2	49,12
17.	Všichni učitelé nám říkají, co od nás očekávají.	2,47	2	29,82
Celkem		2,33	2	x

Tabulka 2: Vztah mezi žákem a pedagogem v ZŠ A

Žáci „rozhodně souhlasí“, že učitelé nadržují některým žákům (33,34 %). Tvrzením „spíše souhlasím“ žáci hodnotili, že někteří učitelé je připravují na různé soutěže (61,40 %) a školní projekty (54,39 %), všichni učitelé vyžadují, aby v hodině spolupracovali (42,11 %), všichni učitelé mají přehled o tom, co učí (52,63 %), myslí si, že učitelé žáky respektují (45,61 %), učitelé pomáhají při řešení problémů ve škole (43,86 %), u učitelů můžou hledat pomoc při řešení problémů spojených s učením (52,63), žáci si také myslí, že je učitelé vedou k samostatnosti (49,12 %), učitelé učí jednotvárně (42,11 %) a všichni učitelé jim říkají, co od žáků očekávají (29,82 %) a učitelé oceňují jen jejich znalosti, ale ne snahu (35,09 %). Žáci „spíše nesouhlasí“ s tím, že všichni učitelé mají pochopení pro jejich problémy (45,61 %), u učitelů mohou hledat pomoc při řešení osobních problémů (33,34 %), učitelé dodržují vše, co jim slíbí (36,84 %) a učitelé jim špatně vysvětlují učivo (45,61 %). U tvrzení, že se žáci bojí některých učitelů, odpovědělo nejvíce žáků „rozhodně nesouhlasím“ (45,61 %).

Vztah rodičů ke škole

Č.	Tvrzení	Index percepce	Modus	
				v %
1.	Rodiče se často ptají na mé výsledky ve škole.	1,69	1	49,12
2.	Rodiče nechodí na třídní schůzky.	1,64	1	66,67
3.	Rodiče si neváží učitelů naší školy.	1,75	1	54,39
Celkem		1,70	1	x

Tabulka 3: Vztah rodičů ke škole v ZŠ A

Na tvrzení č. 1 nám (49,12 %) žáků odpovědělo „rozhodně souhlasím“, tedy rodiče žáků se často ptají na mé výsledky ve škole. Tvrzení č. 2 a 3 má podobný charakter odpovědí, tj. (66,67 %) žáků odpovědělo, že „rozhodně nesouhlasí“ s tím, že rodiče chodí na třídní schůzky a (54,39 %) žáků, že si rodiče neváží učitelů jejich školy.

Vztahy mezi spolužáky

Č.	Tvrzení	Index percepce	Modus	
				v %
1.	Ve škole mám spolužáka, kterému se můžu s čímkoliv svěřit.	2,00	1	52,63
2.	Na všechny spolužáky se můžu spolehnout.	2,80	2	49,12
3.	Se spolužáky se navzájem uznáváme.	2,57	2	36,84
4.	Před spolužáky můžu přiznat každou svoji chybu.	2,77	4	38,60
5.	Mám strach z některých spolužáků.	2,17	1	36,84
6.	Půjčujeme si sešity na dopsání učiva.	1,44	1	71,93
7.	Když potřebuji, tak mi spolužáci poradí.	1,92	2	45,61
Celkem		2,24	2	x

Tabulka 4: Vztahy mezi spolužáky v ZŠ A

Žáci „rozhodně souhlasí“, že mají ve škole spolužáka, kterému se můžou s čímkoliv svěřit (52,63 %) a půjčují si sešity na dopsání učiva (71,93 %). „Spíše souhlasí“ s tím, že se mohou na všechny spolužáky spolehnout (49,12 %), navzájem se se spolužáky uznávají (36,84 %) a když potřebují, tak jim spolužáci poradí (45,61 %). „Rozhodně nesouhlasí“ žáci s tím, že by mohli přiznat každou svoji chybu před spolužáky (38,60 %) a že by měli strach z některých spolužáků (36,84 %).

Působení školy na žáka

Jak už jsme uvedli v teoretické části práce, faktory sociálního klimatu školy velkou mírou ovlivňují sociální klima školy. Těmito faktory je i fyzické prostředí, učitelé, žáci a rodiče. Tím jak faktory působí na sociální klima školy, tak zároveň působí i na žáka, proto považujeme dané působení v přímém spojení s vlivem sociálního klimatu na žáky.

Č.	Tvzení	Index percepce	Modus	
				v %
1.	Při vyučování se vždy nudím.	2,91	1	36,84
2.	Zapojuji se do různých akcí školy.	2,31	2	40,35
3.	Jsem pyšný na své školní úspěchy.	2,58	3	29,82
4.	V hodinách se hodně naučím.	2,39	2	40,35
5.	Ve škole se snažím podávat co nejlepší výkony.	2,06	2	42,11
6.	Ve vyučování se můžu zapojit do diskuze.	2,31	2	38,60
7.	Ve škole mám možnost ukázat, co umím.	2,25	2	47,37
8.	Ve škole mám možnost objevovat nové informace.	1,98	2	45,61
9.	Suplování je nám dostatečně dopředu oznámeno.	2,29	2	29,82
10.	Za nedodržení školního řádu jsou žáci přiměřeně trestáni.	2,16	2	40,35
11.	Jsem rád/ráda, že chodím do této školy.	2,25	2	40,35
12.	Myslím si, že akce školy jsou důležitou součástí jejího života	2,14	2	43,86
13.	Myslím si, že naše škola má ve srovnání s ostatními školami dobré jméno.	2,39	2	33,34
14.	Učitelé poskytují informace, které ovlivňují moje rozhodování/postoje.	2,31	2	59,65
15.	Škola nevytváří příležitosti (např. k účasti v soutěžích, na projektech aj.).	2,24	2	36,84
16.	Myslím si, že škola pozitivně ovlivňuje moje školní výsledky.	2,34	2	43,86
17.	Cítím, že do této školy patřím.	2,45	1	36,84
18.	Škola na mě působí dobrým dojmem.	1,81	2	54,39
Celkem		2,29	2	x

Tabulka 5: Působení školy na žáka v ZŠ A

Žáci „rozhodně souhlasí“, že se při vyučování vždy nudí (36,84 %) a cítí, že do své školy patří (36,84 %). „Spíše nesouhlasím“ uváděli v případech, že se zapojují do různých akcí školy (40,35 %), v hodinách se hodně naučí (40,35 %), ve škole se snaží podávat co nejlepší výkony (42,11 %), ve vyučování se můžou zapojit do diskuze (38,60 %), mají možnost ukázat co umí (47,37 %), ve škole mají možnost objevovat nové informace (45,61 %),

suplování je dostatečně dopředu oznámeno (29,82 %), za nedodržení školního řádu jsou přiměřeně trestáni (40,35 %), jsou rádi, že chodí do této školy (40,35 %), myslí si, že akce školy jsou důležitou součástí jejího života (43,86 %), akce školy jsou důležitou součástí školního života (43,86 %), škola má ve srovnání s ostatními školami dobré jméno (33,34 %), učitelé poskytují informace, které ovlivňuje jejich rozhodování či postoje (59,65 %) a škola pozitivně ovlivňuje jejich školní výsledky (43,86 %). „Spíše nesouhlasím“ žáci uvedli ve tvrzení, že jsou pyšní na své výsledky (29,82 %) a škola nevytváří příležitosti (36,84 %).

Sociální klima základní školy A

Na základě využití standardizovaného dotazníku jsme podle manuálu také vyhodnocovali data. Index percepce sociálního klimatu na základní škole A má hodnotu 2,27. Můžeme tedy říct, že sociální klima na základní škole A je nepříznivé, tj. $2,27 > 2,2$, ale není závažné, což by bylo v případě hodnoty nad 2,5. Směrodatná odchylka, která určuje míru variability dat je 0,40. Míru shody v odpovědích nemůžeme považovat za vyšší (odchylka nižší než 0,2), ale ani za nižší (odchylka vyšší než 0,4). Nejčastěji se vyskytující se odpovědi bylo „spíše souhlasím“ (modus = 2).

Základní škola B

Fyzické prostředí a okolí školy

Č.	Tvrzení	Index percepce	Modus	
				v %
1.	Budova školy je v dobrém stavu	1,85	2	56,25
2.	V prostorách školy se špatně orientuji	1,62	1	58,34
3.	Líbí se mi výzdoba školy	2,11	2	44,79
4.	Prostory školy na mě působí stísněně	1,98	2	41,67
5.	Okolí školy se mi zdá upravené	1,73	2	56,25
6.	Ve škole je vždy uklizeno	2,11	2	48,96
7.	Nevyhovuje mi prostor k ukládání vlastních věcí ve škole	2,73	1	33,34
8.	Stav hygienických zařízení (WC, sprchy, umývárny,...) je vyhovující	2,61	2	41,67
9.	Jsem spokojen/a s nábytkem naší školy (s lavicemi, židlemi,...)	2,39	2	42,71
10.	Ve škole využívám při výuce mnoho pomůcek (např. počítače,...)	2,16	2	34,38

11.	Jsem spokojen/a s vybavením naší tělocvičny	1,82	1	41,67
12.	Jídlo ve školní jídelně mi vždy chutná	3,20	4	41,67
Celkem		2,19	2	x

Tabulka 6: Fyzické prostředí a okolí ZŠ B

Žáci „rozhodně souhlasí“ s tím, že jim nevyhovuje prostor k ukládání vlastních věcí ve škole (33,34 %) a jsou spokojeni s vybavením tělocvičny (41,67). „Spíše souhlasím“ uváděli v případě, že budova školy je v dobrém stavu (56,25 %), líbí se jim výzdoba školy (44,79 %), okolí školy je upravené (56,25 %), ve škole je vždy uklizeno (48,96 %), stav hygienických zařízení je vyhovující (41,67 %), jsou spokojeni s nábytkem školy (42,71 %) a ve škole využívají při výuce mnoho pomůcek (34,38 %). „Spíše nesouhlasí“ s působením prostor školy stísněně (41,67 %). Orientace v prostorách školy (58,34 %) a jídlo ve školní jídelně (41,67) žáci hodnotili jako „rozhodně nesouhlasím“.

Vztah mezi žákem a učitelem

Č.	Tvrzení	Index percepce	Modus	
				v %
1.	Všichni učitelé mají pochopení pro moje problémy.	2,42	1;3	34,38
2.	Myslím si, že učitelé nadržují některým spolužákům.	2,16	2	42,71
3.	Učitelé dodržují vše, co nám slíbí.	2,36	2	45,83
4.	Někteří učitelé připravují žáky na různé souťaže.	1,83	1	52,08
5.	Někteří učitelé pro nás připravují školní projekty.	1,79	2	52,08
6.	Učitelé mi špatně vysvětlují učivo.	2,08	2	45,83
7.	Všichni učitelé vyžadují, abychom v hodině spolupracovali.	2,19	2	41,67
8.	Všichni učitelé mají přehled o tom, co učí.	1,91	2	42,71
9.	Myslím si, že nás učitelé respektují.	2,29	2	50,00
10.	Bojím se některých učitelů.	1,92	1	48,96
11.	Učitelé mi pomáhají při řešení problémů ve škole.	2,09	2	53,16
12.	U učitelů můžu hledat pomoc při řešení problému spojených s učením.	1,82	2	46,88
13.	U učitelů můžu hledat pomoc při řešení osobních problémů.	2,77	3	32,29
14.	Učitelé oceňují jen mé znalosti, ale ne moji snahu.	2,39	3	38,54
15.	Učitelé učí jednotvárně.	2,16	3	44,79

16.	Myslím si, že nás učitelé vedou k samostatnosti.	1,93	2	46,88
17.	Všichni učitelé nám říkají, co od nás očekávají.	2,14	2	37,50
Celkem		2,13	2	x

Tabulka 7: Vztah mezi žákem a pedagogem v ZŠ B

„Rozhodně souhlasím“ žáci zvolili u tvrzení, že je učitelé připravují na různé soutěže (52,08 %). „Spíše souhlasí“, že učitelé dodrží vše, co jim slíbí (45,84 %), připravují školní projekty (52,08 %), všichni učitelé vyžadují, aby v hodině žáci spolupracovali (41,67 %), učitelé mají přehled o tom, co učí (42,71 %), myslí si, že je učitelé respektují (50 %), pomáhají jim při řešení problémů ve škole (53,13 %), můžou u učitelů hledat pomoc při řešení problémů spojených s učením (46,88 %), učitelé vedou žáky k samostatnosti (46,88 %) a všichni učitelé jim říkají, co od žáků očekávají (37,50 %). Na hranici mezi „spíše souhlasím“ a „spíše nesouhlasím“ se objevilo tvrzení, že všichni učitelé mají pochopení pro problémy žáků (34,38 %). Žáci „spíše nesouhlasí“ s tím, že by učitelé nadržovali některým spolužákům (42,71 %), učitelé špatně vysvětlují učivo (45,84 %), u učitelů můžou hledat pomoc při řešení osobních problémů (32,29 %), oceňují jen znalosti žáků, ale ne snahu (38,54 %) a učitelé učí jednotvárně (37,50 %). Žáci „rozhodně nesouhlasí“ s tím, že by se báli některých učitelů (48,96 %).

Vztah rodičů ke škole

Č.	Tvrzení	Index percepce	Modus	
				v %
1.	Rodiče se často ptají na mé výsledky ve škole.	1,52	1	62,50
2.	Rodiče nechodí na třídní schůzky.	1,23	1	84,38
3.	Rodiče si neváží učitelů naší školy.	1,68	1	54,17
Celkem		1,48	1	x

Tabulka 8: Vztah rodičů ke škole v ZŠ B

Jako „rozhodně souhlasím“ žáci uvádějí, že se jejich rodiče často ptají na jejich výsledky ve škole (62,50 %). A „rozhodně nesouhlasí“ s tím, že rodiče nechodí na třídní schůzky (84,38 %) a neváží si učitelů jejich školy (54,17 %).

Vztahy mezi spolužáky

Č.	Tvrzení	Index percepce	Modus	
				v %
1.	Ve škole mám spolužáka, kterému se můžu s čímkoliv svěřit.	1,71	1	58,34
2.	Na všechny spolužáky se můžu spolehnout.	2,79	3	40,63
3.	Se spolužáky se navzájem uznáváme.	2,39	2	41,67
4.	Před spolužáky můžu přiznat každou svoji chybu.	2,65	2	39,58
5.	Mám strach z některých spolužáků.	1,77	1	55,21
6.	Půjčujeme si sešity na dopsání učiva.	1,44	1	71,88
7.	Když potřebuji, tak mi spolužáci poradí.	1,73	1	43,75
Celkem		2,07	1	x

Tabulka 9: Vztahy mezi spolužáky v ZŠ B

Žáci „rozhodně souhlasili“ s tvrzením, že ve škole mají spolužáky, kterým se můžou s čímkoliv svěřit (58,34 %), půjčují si sešity na dopsání učiva (71,88 %) a když potřebují, tak jim spolužáci poradí (43,75 %). „Spíše souhlasí“ se vzájemným uznáním se spolužáky (41,67 %) a před spolužáky můžou přiznat každou svoji chybu (39,58 %). „Spíše nesouhlasí“ s tím, že se může spolehnout na všechny spolužáky (40,63 %) a „rozhodně nesouhlasí“ že mají strach z některých spolužáků (55,21 %).

Působení školy na žáka

Č.	Tvrzení	Index percepce	Modus	
				v %
1.	Při vyučování se vždy nudím.	2,67	2	45,83
2.	Zapojuji se do různých akcí školy.	2,00	2	45,83
3.	Jsem pyšný na své školní úspěchy.	1,97	2	41,67
4.	V hodinách se hodně naučím.	2,27	2	55,21
5.	Ve škole se snažím podávat co nejlepší výkony.	1,66	1	45,84
6.	Ve vyučování se můžu zapojit do diskuze.	2,09	1	35,42
7.	Ve škole mám možnost ukázat, co umím.	1,98	2	39,58
8.	Ve škole mám možnost objevovat nové informace.	1,81	2	44,79
9.	Suplování je nám dostatečně dopředu oznámeno.	2,56	2	31,25
10.	Za nedodržení školního řádu jsou žáci přiměřeně trestáni.	1,97	2	42,71
11.	Jsem rád/ráda, že chodím do této školy.	2,06	2	37,50
12.	Myslím si, že akce školy jsou důležitou sou-	2,19	2	38,54

	části jejího života			
13.	Myslím si, že naše škola má ve srovnání s ostatními školami dobré jméno.	2,00	2	39,58
14.	Učitelé poskytují informace, které ovlivňují moje rozhodování/postoje.	2,39	2	42,71
15.	Škola nevytváří příležitosti (např. k účasti v soutěžích, na projektech aj.).	1,69	1	45,83
16.	Myslím si, že škola pozitivně ovlivňuje moje školní výsledky.	2,15	2	38,54
17.	Cítím, že do této školy patřím.	2,14	2	36,46
18.	Škola na mě působí dobrým dojmem.	1,79	1	43,75
Celkem		2,08	2	x

Tabulka 10: Působení školy na žáka v ZŠ B

Žáci „rozhodně souhlasili“ s tím, že se ve škole snaží podávat co nejlepší výkony (45,84 %), mohou se ve vyučování zapojovat do diskuze (35,42 %) a škola na ně působí dobrým dojmem (43,75 %). „Spíše souhlasí“, že se při vyučování vždy nudí (45,84 %), zapojují se do různých akcí školy (45,84 %), jsou pyšní na své školní úspěchy (41,67 %), v hodinách se hodně naučí (55,21 %), mají možnost ve škole ukázat, co umí (39,58 %) a mají možnost objevovat nové informace (44,79 %). Dále „spíše souhlasí“, že suplování je dostatečně dopředu oznámeno (31,25 %), za nedodržení školního řádu jsou žáci přiměřeně trestáni (42,71 %), jsou rádi, že chodí do této školy (37,50 %), akce školy jsou důležitou součástí jejího života (38,54 %), jejich škola má ve srovnání s ostatními školami dobré jméno (39,58 %), učitelé poskytují informace, které ovlivňují jejich rozhodování či postoje (42,71 %), škola pozitivně ovlivňuje jejich školní výsledky (38,54 %) a cítí, že do této školy patří (36,46 %). „Rozhodně nesouhlasí“, že by škola nevytvářela příležitosti (45,84 %).

Sociální klima základní školy B

Index percepce sociálního klimatu na základní škole B má hodnotu 2,08, tedy můžeme říct, že sociální klima školy je příznivé ($2,08 < 2,2$). Směrodatná odchylka nám ukazuje, že míra shody odpovědí jednotlivých respondentů je nižší ($0,43 > 0,4$) a nejčastěji vyskytující odpovědí bylo „spíše souhlasím“ (modus = 2).

Základní škola C

Fyzické prostředí a okolí školy

Č.	Tvzení	Index percepce	Modus	
				v %
1.	Budova školy je v dobrém stavu	1,84	1	47,71
2.	V prostorách školy se špatně orientuji	1,66	1	64,05
3.	Líbí se mi výzdoba školy	2,30	2	41,83
4.	Prostory školy na mě působí stísněně	1,73	1	51,63
5.	Okolí školy se mi zdá upravené	2,19	2	52,29
6.	Ve škole je vždy uklizeno	1,99	2	47,71
7.	Nevyhovuje mi prostor k ukládání vlastních věcí ve škole	2,47	2	30,72
8.	Stav hygienických zařízení (WC, sprchy, umývárny,...) je vyhovující	2,81	2	38,56
9.	Jsem spokojen/a s nábytkem naší školy (s lavicemi, židlemi,...)	2,87	2	35,29
10.	Ve škole využívám při výuce mnoho pomůcek (např. počítače,...)	2,51	2	41,83
11.	Jsem spokojen/a s vybavením naší tělocvičny	1,59	1	60,78
12.	Jídlo ve školní jídelně mi vždy chutná	2,59	3	36,60
Celkem		2,21	2	x

Tabulka 11: Fyzické prostředí a okolí ZŠ C

„Rozhodně souhlasí“ žáci s dobrým stavem budovy školy (47,71 %) a jsou spokojeni s vybavením tělocvičny (60,78 %). Žáci „spíše souhlasí“ s tím, že se jim líbí výzdoba školy (41,83 %), okolí školy se jim zdá upravené (52,29 %), ve škole je vždy uklizeno (47,71 %), stav hygienických zařízení je vyhovující (38,56 %), jsou spokojeni se nábytkem školy (35,29 %) a ve škole využívají při výuce mnoho pomůcek (41,83 %). „Spíše nesouhlasí“ s nevyhovujícím prostorem k ukládání vlastních věcí ve škole (28,76 %) a jídlo ve školní jídelně jim vždy chutná (36,60 %). „Rozhodně nesouhlasí“ s tím, že by se v prostorách školy špatně orientovali (37,91 %) nebo by prostory školy působily stísněně (32,03 %).

Vztah mezi žákem a učitelem

Č.	Tvzení	Index percepce	Modus	
				v %
1.	Všichni učitelé mají pochopení pro moje problémy.	2,69	2	41,18
2.	Myslím si, že učitelé nadržují některým spolužákům.	2,69	2	32,03

3.	Učitelé dodržují vše, co nám slíbí.	2,75	2	43,79
4.	Někteří učitelé připravují žáky na různé soutěže.	1,73	1	54,25
5.	Někteří učitelé pro nás připravují školní projekty.	1,97	2	47,71
6.	Učitelé mi špatně vysvětlují učivo.	2,20	2	49,67
7.	Všichni učitelé vyžadují, abychom v hodině spolupracovali.	2,52	2	39,87
8.	Všichni učitelé mají přehled o tom, co učí.	1,92	1	46,41
9.	Myslím si, že nás učitelé respektují.	2,48	2	37,91
10.	Bojím se některých učitelů.	2,13	1	41,83
11.	Učitelé mi pomáhají při řešení problémů ve škole.	2,29	2	47,06
12.	U učitelů můžu hledat pomoc při řešení problému spojených s učením.	2,17	2	44,44
13.	U učitelů můžu hledat pomoc při řešení osobních problémů.	3,01	2	32,03
14.	Učitelé oceňují jen mé znalosti, ale ne moji snahu.	2,70	3	35,95
15.	Učitelé učí jednotvárně.	2,54	3	33,99
16.	Myslím si, že nás učitelé vedou k samostatnosti.	2,15	2	50,98
17.	Všichni učitelé nám říkají, co od nás očekávají.	2,30	2	48,37
Celkem		2,37	2	x

Tabulka 12: Vztah mezi žákem a pedagogem v ZŠ C

Žáci „rozhodně souhlasí“ s tvrzeními, že někteří učitelé připravují žáky na různé soutěže (54,25 %) a všichni učitelé mají přehled o tom, co učí (46,41 %). „Spíše souhlasí“ s pochopením učitelů pro jejich problémy (41,18 %), učitelé dodržují, co slíbí (43,79 %), někteří učitelé pro ně připravují školní projekty (47,71 %), všichni učitelé vyžadují, aby v hodině žáci spolupracovali (39,87 %), myslí si, že je učitelé respektují (37,91 %), učitelé pomáhají žákům při řešení problémů ve škole (47,06 %), u učitelů mohou hledat pomoc při řešení problémů spojených s učením (44,44 %), u učitelů mohou hledat pomoc při řešení osobních problémů (32,03 %), myslí si, že je učitelé vedou k samostatnosti (50,98 %) a všichni učitelé jim říkají, co od žáků očekávají (48,37 %). „Spíše nesouhlasí“ s tím, že učitelé nadřezují některým spolužákům (32,03 %), učitelé špatně vysvětlují učivo (49,67 %), učitelé oceňují jen znalosti, ale ne snahu žáků (35,95 %) a učitelé učí jednotvárně (33,99 %). Žáci „rozhodně nesouhlasí“ s tím, že by se báli některých učitelů (41,83 %).

Vztah rodičů ke škole

Č.	Tvrzení	Index percepce	Modus	
				v %
1.	Rodiče se často ptají na mé výsledky ve škole.	1,61	1	62,09
2.	Rodiče nechodí na třídní schůzky.	1,57	1	70,59
3.	Rodiče si neváží učitelů naší školy.	1,75	1	56,86
Celkem		1,64	1	x

Tabulka 13: Vztah rodičů ke škole v ZŠ C

Žáci „spíše souhlasí“ s tím, že se rodiče často ptají na jejich výsledky ve škole (39,87 %) a rodiče si neváží učitelů ve škole (38,56 %). „Spíše nesouhlasí“, že rodiče nechodí na třídní schůzky (35,95 %).

Vztahy mezi spolužáky

Č.	Tvrzení	Index percepce	Modus	
				v %
1.	Ve škole mám spolužáka, kterému se můžu s čímkoliv svěřit.	1,83	1	61,44
2.	Na všechny spolužáky se můžu spolehnout.	3,09	2	33,99
3.	Se spolužáky se navzájem uznáváme.	2,61	2	37,91
4.	Před spolužáky můžu přiznat každou svoji chybu.	2,86	2	35,29
5.	Mám strach z některých spolužáků.	1,88	1	60,13
6.	Půjčujeme si sešity na dopsání učiva.	1,69	1	58,82
7.	Když potřebuji, tak mi spolužáci poradí.	1,86	2	45,10
Celkem		2,26	2	x

Tabulka 14: Vztahy mezi spolužáky v ZŠ C

„Rozhodně souhlasí“ žáci, že ve škole mají spolužáka, kterému se mohou s čímkoliv svěřit (61,44 %) a půjčují si sešity na dopisování učiva (58,82 %). Žáci „spíše souhlasí“ s tím, že se mohou na všechny spolužáky spolehnout (37,99 %), navzájem se uznávají (37,91 %), mohou přiznat před spolužáky každou svoji chybu (35,29 %) a když potřebují, tak jim spolužáci poradí (45,10 %). „Rozhodně nesouhlasí“ však s tím, že by měli strach z některých spolužáků (60,13 %).

Působení školy na žáka

Č.	Tvrzení	Index percepce	Modus	
				v %
1.	Při vyučování se vždy nudím.	2,82	3	39,87
2.	Zapojuji se do různých akcí školy.	2,83	3	35,95
3.	Jsem pyšný na své školní úspěchy.	2,26	2	38,56
4.	V hodinách se hodně naučím.	2,39	2	53,59
5.	Ve škole se snažím podávat co nejlepší výkony.	1,82	1	48,37
6.	Ve vyučování se můžu zapojit do diskuze.	2,27	2	38,56
7.	Ve škole mám možnost ukázat, co umím.	2,18	2	41,83
8.	Ve škole mám možnost objevovat nové informace.	1,89	2	43,79
9.	Suplování je nám dostatečně dopředu oznámeno.	2,60	1	30,07
10.	Za nedodržení školního řádu jsou žáci přiměřeně trestáni.	2,36	1	35,95
11.	Jsem rád/ráda, že chodím do této školy.	1,91	1	45,10
12.	Myslím si, že akce školy jsou důležitou součástí jejího života	2,35	2	37,25
13.	Myslím si, že naše škola má ve srovnání s ostatními školami dobré jméno.	1,76	1	50,33
14.	Učitelé poskytují informace, které ovlivňují moje rozhodování/postoje.	2,31	2	46,41
15.	Škola nevytváří příležitosti (např. k účasti v soutěžích, na projektech aj.).	2,04	1	49,02
16.	Myslím si, že škola pozitivně ovlivňuje moje školní výsledky.	2,18	2	54,25
17.	Cítím, že do této školy patřím.	2,01	1	41,83
18.	Škola na mě působí dobrým dojmem.	1,90	2	53,59
Celkem		2,21	2	x

Tabulka 15: Působení školy na žáka v ZŠ C

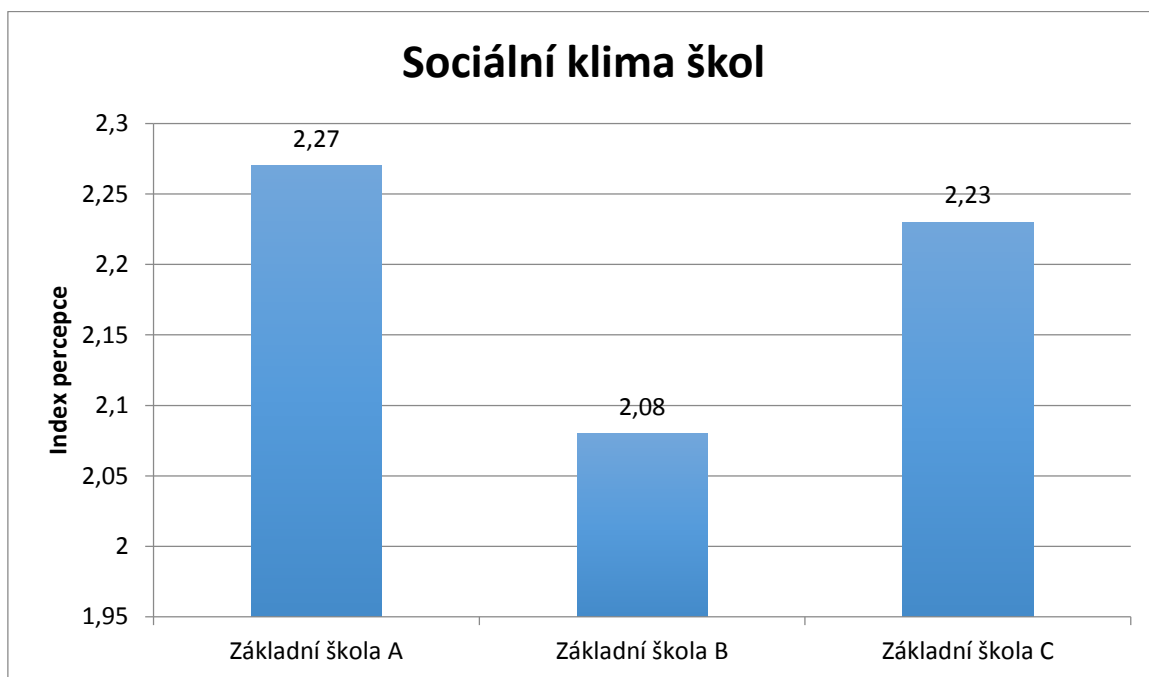
S tvrzením, že ve škole se snaží podávat co nejlepší výkony (48,37 %), suplování je dostatečně dopředu oznámeno (30,07 %), za nedodržení školního řádu jsou žáci přiměřeně trestáni (35,95 %), jsou rádi, že chodí do svojí školy (45,10 %), myslí si, že škola má ve srovnání s ostatními školami dobré jméno (50,33 %) a cítí, že do této školy patří (41,83 %), žáci „rozhodně souhlasí“. „Spíše souhlasí“ s tím, že jsou pyšní na své úspěchy (38,56 %), v hodinách se hodně naučí (53,59 %), mohou se zapojit do diskuze (38,56 %), mají možnost ukázat, co umí (41,83 %) mají možnost objevovat nové informace (43,79 %), myslí si, že akce školy jsou důležitou součástí školního života (37,25 %), učitelé poskytují informace, které ovlivňují jejich rozhodování či postoje (46,41 %), myslí si, že škola pozitivně

ovlivňuje jejich školní výsledky (54,25 %) a škola na ně působí dobrým dojmem (53,59 %). Žáci „spíše nesouhlasí“ s tím, že se při vyučování vždy nudí (39,87 %) a zapojují se do různých akcí školy (35,95 %). „Rozhodně nesouhlasí“, že by škola nevytvářela dostatek příležitostí (49,02 %).

Sociální klima základní školy C

Index percepce sociálního klimatu na základní škole C má hodnotu 2,23, z toho vychází, že klima školy nepatrně překračuje hranici stanovenou na příznivé klima školy, tj. 2,2. Směrodatná odchylka je 0,4 a nejčastěji vyskytující se odpovědí bylo „spíše souhlasím“ (modus = 2).

Sociální klima jednotlivých škol

Graf 2: Sociální klima škol

Na přehledové tabulce můžeme jasně vidět hodnoty indexu percepce jednotlivých škol, směrodatnou odchylku a nejčastěji uváděnou hodnotu odpovědi.

Můžeme tedy říct, že žáci na jednotlivých školách hodnotili klima podobně (směr. odchylka = 0,08; tzn. $0,08 < 0,2$). I když Základní škola A a C vykazují hodnoty vyšší než 2,2, tak

stále můžeme hovořit o tom, že sociální klima na školách není závažné ($2,27 < 2,5$; $2,23 < 2,5$). Míra shody odpovědí žáků na školách je také podobná, tedy hodnoty směrodatné odchylky odpovědí jednotlivých žáků se pohybují na hranici hodnoty 0,4, což znamená, že míra shody odpovědí mezi žáky na jednotlivých školách je nižší. Žáci na všech školách nejčastěji využívali odpověď „spíše souhlasím“ (modus = 2).

4.4 Interpretace dat

Hlavním cílem práce je zhodnotit, jaké sociální klima školy je a jakým způsobem ovlivňuje žáky 2. stupně základní školy. Vliv sociálního klimatu školy se odráží v tom, jak škola působí na žáky, tedy hledáme odpovědi na to, jak žáci vidí prostředí školy, vztahy mezi žáky a pedagogy, zájem rodičů o školu a vztahy mezi spolužáky. V této části práce zhodnotíme oblasti sociálního klimatu školy na jednotlivých školách i mezi základními školami navzájem.

Základní škola A

Hodnota indexu percepce sociálního klimatu Základní školy A je 2,27. Můžeme tedy říct, že index percepce dané školy je vyšší než hraniční hodnota pro příznivé klima (IP 2,2), ale zároveň nemůžeme sociální klima školy považovat za závažně narušené. Jednotlivé oblasti však mají rozdílné hodnoty. Žáci tvrdí, že prostředí jejich základní školy není příznivé. Dále vztahy mezi žákem a pedagogem taktéž hodnotí nepříznivě. Nejvíce pozitivně hodnotí zájem rodičů o školu. Žáci vztahy mezi spolužáky vidí více pozitivně, ale přesto hodnota indexu percepce je vyšší než hranice pro příznivé sociální klima. Sociální klima školy působí na žáky nepříznivě, avšak index percepce se pohybuje v blízkosti hraniční hodnoty. Vliv sociálního klimatu školy na žáky se tedy pohybuje v nepříznivých hodnotách, ale nemůžeme říct, že by tyto hodnoty byly zvláště závažné.

Základní škola B

Sociální klima Základní školy B je příznivé (IP 2,08). Prostor školy, vztahy mezi žákem a pedagogem, zájem rodičů o školu a vztahy mezi spolužáky hodnotí žáci jako pozitivní. Působení sociálního klimatu školy na žáky je též hodnoceno jako příznivé. Všechny jednotlivé oblasti sociálního klimatu školy jsou tedy příznivé a tak příznivě ovlivňují i žáky ve škole.

Základní škola C

Index percepce na Základní škole C je 2,23, přičemž tuto hodnotu považujeme za nepříznivou, ale ne závažnou. V jednotlivých oblastech sociálního klimatu školy žáci hodnotili jako příznivé zájem rodičů o školu. Hodnocení prostředí školy se pohybuje v blízkosti hraniční hodnoty. Do oblastí, které mají nepříznivou hodnotu, spadá vztah žáků s učitelem a vztahy mezi spolužáky. Stejně jako prostředí školy, tak i působení sociálního klimatu školy se pohybuje mírně nad hraniční hodnotou příznivého klimatu školy.

Sociální klima škol

Na základě srovnání všech základních škol, které byly zkoumány, můžeme tvrdit, že sociální klima Základní školy B je příznivé a také příznivěji působí na žáky. Sociální klima Základní školy A a C není příznivé, ale není ani závažné a působí na žáky nepříznivěji.

Sociální klima školy v jednotlivých oblastech klimatu jsme srovnali navzájem. Z výsledků můžeme říct, že fyzické prostředí je na Základní škole B příznivější než na Základní škole C a nejméně příznivé je na Základní škole A. Vztahy mezi žákem a pedagogem vnímají žáci na Základní škole B nejvíce příznivě, následuje Základní škola A a Základní škola C. Oblast zájmu rodičů o školu byla ve všech základních školách hodnocena jako nejvíce příznivá. Žáci Základní školy B hodnotí vztahy mezi spolužáky jako příznivé. Méně příznivé jsou vztahy na Základní škole A a Základní škole C. Sociální klima školy působí příznivě na žáky Základní školy B a nepříznivě na žáky Základní školy C a následně Základní školy A.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá vlivem sociálního klimatu na žáky 2. stupně základní školy. Problematiku vlivu sociálního klimatu školy opíráme o skutečnost, že sociální klima školy je ovlivňováno faktory, které určitým způsobem působí na žáky, tedy sociální klima školy má vliv na žáky a my jsme zjišťovali, jaký tento vliv je. A jelikož české školství prochází neustálými změnami, tak se musí změnám školy přizpůsobovat. Efektivita přizpůsobení se daným změnám je ovlivněna sociálním klimatem školy, což je důvod, proč je vhodné se zabývat tématem problematiky sociálního klimatu školy.

Stejně jako ve výsledcích výzkumu Grecmanové (2008), který jsme uváděli v podkapitole 3.1, jsme na základě vlastního výzkumu zjistili, že i když klima na škole obsahuje větší počet pozitivních odpovědí, tak to neznamená, že sociální klima školy je pozitivní ve všech sledovaných oblastech. Může obsahovat nedostatky, které se týkají jednotlivých oblastí. Na základě našich výsledků můžeme říct, že nejvíce nedostatků se objevuje v oblasti fyzického prostředí školy a ve vztazích mezi žákem a pedagogem.

Výsledky výzkumu hovoří o tom, že sociální klima školy má v Základní škole B příznivý vliv a v Základní škole A a C nepříznivý vliv. Taktéž jsme zjistili, že v Základní škole A působí příznivě vztah rodičů žáků ke škole a nepříznivě fyzické prostředí školy, vztah mezi žákem a pedagogem, vztahy mezi spolužáky a působení sociálního klimatu školy na žáky. V Základní škole B působí příznivě všechny zkoumané oblasti, tedy fyzické prostředí školy, vztah žáka a pedagoga, vztah rodičů žáků ke škole, vztahy mezi spolužáky a působení sociálního klimatu školy na žáky. Žáci Základní školy C příznivě hodnotili vztah rodičů ke škole a nepříznivě hodnotili fyzické prostředí školy, vztah mezi žákem a pedagogem, vztahy mezi spolužáky a sociální klima školy na ně taktéž působí nepříznivě. Cíle výzkumu tedy byly naplněny, protože jsme zjistili, jaké je prostředí základní školy, vztah žáka a pedagoga, zájem rodičů o školu, vztahy mezi spolužáky, jak působí sociální klima na žáky a vliv sociálního klimatu na žáky v jednotlivých školách.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] CAVRINI, Giulia; CHIANESE, Gina; BOCCH, Barbara a Liliana DOZZA. SchoolClimate: Parents', Students' and Teachers' Perceptions. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2015, vol. 191 s. 2044-2048. ISSN 1877-0428.
- [2] ČAPEK, Robert. Třídní klima a školní klima. Praha: Grada, 2010, 325 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-2742-4.
- [3] ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. Psychologie pro učitele. Praha: Portál, 2001, 655 s. ISBN 80-7178-463-X.
- [4] GAVORA, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2000, 207 s. ISBN 80-85931-79-6.
- [5] GILLERNOVÁ, Ilona a Iva ŠTĚTOVSKÁ. Sociální dovednosti učitele - možnosti ovlivnění školního klimatu. In: CHRÁSKA, Miroslav, Dana TOMANOVÁ a Drahomíra HOLOUŠOVÁ. Klima současné české školy: Sborník příspěvků z 11. Konference ČPdS. Brno: Konvoj, 2003, s. 283-292. ISBN 80-7203-064-5.
- [6] GRECMANOVÁ, Helena. Klima školy. Olomouc: Hanex, 2008, 209 s. Edukace. ISBN 978-80-7409-010-3.
- [7] GRECMANOVÁ Helena, DOPITA, Miroslav, POLÁCHOVÁ VAŠŤATKOVÁ, Jana a Jitka SKOPALOVÁ. Klima školy: Soubor dotazníků pro učitele, žáky a rodiče. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. ISBN 978-80-8763-80-4.
- [8] HAVLÍK, Radomír a Jaroslav KOŤA. Sociologie výchovy a školy. Vyd. 3. Praha: Portál, 2011, 174 s. ISBN 978-80-262-0040-0.
- [9] HAVLÍK, Radomír, Jiří PROKOP a Věra HALÁSZOVÁ. Kapitoly ze sociologie výchovy. Praha: Pedagogická fakulta UK, 1996, s. 109. ISBN 80-860-3910-2.
- [10] HORVÁTHOVÁ, Kinga. Klima školy. *Pedagogická orientace*. 2005, 2005(1), s. 37-45. ISSN 1211-4669.
- [11] CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1369-4.
- [12] JEŽEK, Stanislav, ed. Psychosociální klima školy I. Brno: MSD, 2003. ISBN 80-86633-13-6.

- [13] JEŽEK, Stanislav, ed. Psychosociální klima školy II. Brno: MSD, 2004. ISBN 80-86633-29-2.
- [14] JEŽEK, Stanislav, ed. Psychosociální klima školy II. Brno: MSD, 2005. ISBN 80-86633-45-4.
- [15] LAŠEK, Jan. Sociálně psychologické klima školních tříd a školy. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007, 161 s. ISBN 978-80-7041-980-9.
- [16] MALLICK, Mihir Kumar a Gurjinder KAUR. Influence of Socio-Emotional School Climate on Level of Aspiration of Senior Secondary Students. *Educational Quest – an International Journal of Education and Applied Social Sciences*. 2014, vol. 5(1), s. 37-40. ISSN 0976-7258.
- [17] MAŇÁK, Josef a Tomáš JANÍK. Orientace české základní školy: sborník z pracovního semináře konaného dne 20. října 2005 na Pedagogické fakultě MU v Brně. Brno: Masarykova univerzita v Brně pro Centrum pedagogického výzkumu PdF MU, 2005, 312 s. Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-3870-5.
- [18] MAREŠ, Jiří. Diagnostika sociálního klimatu školy. In JEŽEK, Stanislav. Psychosociální klima školy I. Brno: MSD, 2003 s. 32-74. 80-86633-13-6.
- [19] MAREŠ, Jiří. Role sociálně psychologických proměnných v hlubším poznávání klimatu školy. In: JEŽEK, Stanislav. Psychosociální klima školy II. Brno: MSD, 2005, s. 61-84. ISBN 80-86633-45-4.
- [20] MAREŠ, Jiří. Zamyšlení nad pojmem klima školy. In: JEŽEK, Stanislav. Psychosociální klima školy I. Brno: MSD, 2003, s. 87-98. ISBN 80-86633-13-6.
- [21] MAREŠ, Jiří a Jaro KŘIVOHLAVÝ. Komunikace ve škole. Brno: Masarykova univerzita, 1995, 210 s. ISBN 80-210-1070-3.
- [22] NĚMCOVÁ, Pavlína. Vztahy třídních kolektivů. *Učitelství noviny*. 2006, 2006(13).
- [23] OBST, Otto a Michaela PRÁŠILOVÁ. Participace pracovníků školy na jejím řízení. In: CHRÁSKA, Miroslav, Dana TOMANOVÁ a Drahomíra HOLOUŠOVÁ. Klima současné české školy: Sborník příspěvků z 11. Konference ČPdS. Brno: Konvoj, 2003, s. 134-143. ISBN 80-7203-064-5.

- [24] PETLÁK, Erich. Klíma školy a klíma třídy. Bratislava: Iris, c2006, 119 s. ISBN 80-89018-97-1.
- [25] PRŮCHA, Jan. Moderní pedagogika. 5., aktualit. a dopl. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0456-5.
- [26] PRŮCHA, Jan. Sociální klima školní třídy: přehledová studie. Praha. AŠP ČR a SR, IPPP, 1998. Dostupné z:
http://www.klima.pedagogika.cz/trida/doc/Mares_Klima_tridy.pdf
- [27] PRŮCHA, Jan. Učitel: současné poznatky o profesi. Praha: Portál, 2002, 154 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-621-7.
- [28] PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška Walterová. Pedagogický slovník. 4., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003, 322 s. ISBN 80-7178-772-8.
- [29] SPILKOVÁ, Vladimíra. Tvorba kvalitního klimatu (školy, třídy) – výzva pro učitelské vzdělávání. In: CHRÁSKA, Miroslav, Dana TOMANOVÁ a Drahomíra HOLOUŠOVÁ. Klíma současné české školy: Sborník příspěvků z 11. Konference ČPdS. Brno: Konvoj, 2003, s. 341-349. ISBN 80-7203-064-5.
- [30] RVP pro základní vzdělávání. Národní ústav pro vzdělávání [online]. Praha: NÚV – Národní ústav pro vzdělávání, © 2011 – 2017 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z:
<http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani>.
- [31] URBÁNEK, Petr a Martin CHVÁL. Klíma učitelského sboru: dotazník pro učitele. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. ISBN 978-80-87063-59-0.
- [32] VAŠUTOVÁ, Maria. Děti se specifickými vývojovými poruchami učení a chování a násilí ve školním prostředí. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2008. ISBN 978-80-7368-525-6.
- [33] Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. In: Sběrka zákonů. 24.9.2004. ISSN 1211-1244.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

aj	a jiné
cit.	citováno
č.	číslo
IP	index percepce
kol.	kolektiv
Sb.	sbírka
tj.	to je
tzn.	to znamená
vpp	ve znění pozdějších předpisů
ZŠ	základní škola

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Fyzické prostředí a okolí ZŠ A.....	33
Tabulka 2: Vztah mezi žákem a pedagogem v ZŠ A.....	34
Tabulka 3: Vztah rodičů ke škole v ZŠ A.....	35
Tabulka 4: Vztahy mezi spolužáky v ZŠ A.....	35
Tabulka 5: Působení školy na žáka v ZŠ A.....	36
Tabulka 6: Fyzické prostředí a okolí ZŠ B.....	38
Tabulka 7: Vztah mezi žákem a pedagogem v ZŠ B.....	39
Tabulka 8: Vztah rodičů ke škole v ZŠ B.....	39
Tabulka 9: Vztahy mezi spolužáky v ZŠ B.....	40
Tabulka 10: Působení školy na žáka v ZŠ B.....	41
Tabulka 11: Fyzické prostředí a okolí ZŠ C.....	42
Tabulka 12: Vztah mezi žákem a pedagogem v ZŠ C.....	43
Tabulka 13: Vztah rodičů ke škole v ZŠ C.....	44
Tabulka 14: Vztahy mezi spolužáky v ZŠ C.....	44
Tabulka 15: Působení školy na žáka v ZŠ C.....	45

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Celkový počet vyplněných dotazníků	32
Graf 2: Sociální klima škol	46

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA I: DOTAZNÍK

PŘÍLOHA II: ZÁKLADNÍ ŠKOLA A

PŘÍLOHA III: ZÁKLADNÍ ŠKOLA B

PŘÍLOHA IV: ZÁKLADNÍ ŠKOLA C

PŘÍLOHA V: KOMENTÁŘE ŽÁKŮ

PŘÍLOHA I: DOTAZNÍK

Vliv sociálního klimatu školy na žáky 2. stupně základní školy

Milí žáci,

jmenuji se Tereza Březinová a jsem studentkou 3. ročníku oboru Sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Dovoluji si vás oslovit a požádat o vyplnění dotazníku, který slouží pro mou výzkumnou část bakalářské práce. Dotazník je anonymní a výsledky budou použity pouze pro účely bakalářské práce. V dotazníku neexistují dobré a špatné odpovědi, každá odpověď je správná.

Tvrzení	Rozhodně souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Rozhodně nesouhlasím
1 Budova školy je v dobrém stavu.	1	2	3	4
2 V prostorách školy se špatně orientuji.	4	3	2	1
3 Líbí se mi výzdoba školy.	1	2	3	4
4 Prostory školy na mě působí stísněně.	4	3	2	1
5 Okolí školy se mi zdá upravené.	1	2	3	4
6 Ve škole je vždy uklizeno.	1	2	3	4
7 Nevyhovuje mi prostor k ukládání vlastních věcí ve škole.	4	3	2	1
8 Stav hygienických zařízení (WC, sprchy, umývárny,...) je vyhovující.	1	2	3	4
9 Jsem spokojen/a s nábytkem naší školy (s lavicemi, židlemi,...).	1	2	3	4
10 Ve škole využívám při výuce mnoho pomůcek (např. počítače,...).	1	2	3	4
11 Jsem spokojen/a s vybavením naší tělocvičny.	1	2	3	4
12 Jídlo ve školní jídelně mi vždy chutná.	1	2	3	4
13 Všichni učitelé mají pochopení pro moje problémy.	1	2	3	4
14 Myslím si, že učitelé nadřezují některým spolužákům.	4	3	2	1
15 Učitelé dodržují vše, co nám slíbí.	1	2	3	4
16 Někteří učitelé připravují žáky na různé soutěže.	1	2	3	4
17 Někteří učitelé pro nás připravují školní projekty.	1	2	3	4
18 Učitelé mi špatně vysvětlují učivo.	4	3	2	1
19 Všichni učitelé vyžadují, abychom v hodině spolupracovali.	1	2	3	4
20 Všichni učitelé mají přehled o tom, co učí.	1	2	3	4
21 Při vyučování se vždy nudím.	4	3	2	1
22 Zapojuji se do různých akcí školy.	1	2	3	4
23 Jsem pyšný na své školní úspěchy.	1	2	3	4
24 Rodiče se často ptají na mé výsledky ve škole.	1	2	3	4
25 Rodiče nechodí na třídní schůzky.	4	3	2	1
26 Rodiče si neváží učitelů naší školy.	4	3	2	1

27	Ve škole mám spolužáka, kterému se můžu s čímkoliv svěřit.	1	2	3	4
28	Na všechny spolužáky se můžu spolehnout.	1	2	3	4
29	Se spolužáky se navzájem uznáváme.	1	2	3	4
30	Před spolužáky můžu přiznat každou svoji chybu.	1	2	3	4
31	Mám strach z některých spolužáků.	4	3	2	1
32	Myslím si, že nás učitelé respektují.	1	2	3	4
33	Bojím se některých učitelů.	4	3	2	1
34	Půjčujeme si sešity na dopsání učiva.	1	2	3	4
35	Když potřebuji, tak mi spolužáci poradí.	1	2	3	4
36	Učitelé mi pomáhají při řešení problémů ve škole.	1	2	3	4
37	U učitelů můžu hledat pomoc při řešení problémů spojených s učením.	1	2	3	4
38	U učitelů můžu hledat pomoc při řešení osobních problémů.	1	2	3	4
39	V hodinách se hodně naučím.	1	2	3	4
40	Ve škole se snažím podávat co nejlepší výkony.	1	2	3	4
41	Učitelé oceňují jen mé znalosti, ale ne moji snahu.	4	3	2	1
42	Učitelé učí jednotvárně.	4	3	2	1
43	Ve vyučování se můžu zapojit do diskuze.	1	2	3	4
44	Myslím si, že nás učitelé vedou k samostatnosti.	1	2	3	4
45	Ve škole mám možnost ukázat, co umím.	1	2	3	4
46	Ve škole mám možnost objevovat nové informace.	1	2	3	4
47	Suplování je nám dostatečně dopředu oznámeno.	1	2	3	4
48	Za nedodržení školního řádu jsou žáci přiměřeně trestáni.	1	2	3	4
49	Všichni učitelé nám říkají, co od nás očekávají.	1	2	3	4
50	Jsem rád/ráda, že chodím do této školy.	1	2	3	4
51	Myslím si, že akce školy jsou důležitou součástí jejího života.	1	2	3	4
52	Myslím si, že naše škola má ve srovnání s ostatními školami dobré jméno.	1	2	3	4
53	Učitelé poskytují informace, které ovlivňují moje rozhodování/postoje	1	2	3	4
54	Škola nevytváří příležitosti (např. k účasti v soutěžích, na projektech aj.)	4	3	2	1
55	Myslím si, že škola pozitivně ovlivňuje moje školní výsledky	1	2	3	4
56	Cítím, že do této školy patřím	1	2	3	4

57	Škola na mě působí dobrým dojmem	1	2	3	4	
58	Jsi	chlapec				1
		dívkka				2
59	Chodím na:	1. základní školu				1
		2. základní školu				2
		3. základní školu				3

Děkuji za čas, který jste věnoval/a vyplnění dotazníku.

Chcete-li něco dodat k tématu dotazníku nebo k uvedeným tvrzením,
tak tady je prostor pro vaše sdělení:

PŘÍLOHA II: ZÁKLADNÍ ŠKOLA A

Tvrzení	Aritmetický průměr	Modus	Procento odpovědí
Žáci jsou spokojeni s...			
Půjčujeme si sešity na dopsání učiva.	1,44	1	71,93
V prostorách školy se špatně orientuji.	1,63	1	63,16
Rodiče nechodí na třídní schůzky.	1,64	1	66,67
Prostory školy na mě působí stísněně.	1,68	1	50,88
Rodiče se často ptají na mé výsledky ve škole.	1,69	1	49,12
Všichni učitelé mají přehled o tom, co učí.	1,75	2	43,86
Rodiče si neváží učitelů naší školy.	1,75	1	54,39
Škola na mě působí dobrým dojmem.	1,81	2	54,39
Někteří učitelé připravují žáky na různé soutěže.	1,82	2	50,88
Když potřebuji, tak mi spolužáci poradí.	1,92	2	45,61
Ve škole mám možnost objevovat nové informace.	1,98	2	45,61
Všichni učitelé vyžadují, abychom v hodině spolupracovali.	1,99	2	38,60
Ve škole mám spolužáka, kterému se můžu s čímkoliv svěřit.	2,00	1	52,63
Někteří učitelé pro nás připravují školní projekty.	2,01	2	54,39
Bojím se některých učitelů.	2,04	1	45,61
Ve škole se snažím podávat co nejlepší výkony.	2,06	2	42,11
Budova školy je v dobrém stavu.	2,11	2	57,89
U učitelů můžu hledat pomoc při řešení problémů spojených s učením.	2,11	2	52,63
Myslím si, že akce školy jsou důležitou součástí jejího života.	2,14	2	43,86
Okolí školy se mi zdá upravené.	2,14	2	45,61
Za nedodržení školního řádu jsou žáci přiměřeně trestáni.	2,16	2	40,35
Mám strach z některých spolužáků.	2,17	1	36,84
Myslím si, že nás učitelé vedou k samostatnosti.	2,20	2	49,12
Škola nevytváří příležitosti (např. k účasti v soutěžích, na projektech aj.)	2,24	2	36,84
Jsem rád/ráda, že chodím do této školy.	2,25	2	40,35
Ve škole mám možnost ukázat, co umím.	2,25	2	47,37
Suplování je nám dostatečně dopředu oznámeno.	2,29	2	29,82
Ve vyučování se můžu zapojit do diskuze.	2,31	2	38,60
Zapojuji se do různých akcí školy.	2,31	2	40,35
Ve škole je vždy uklizeno.	2,31	2	49,12
Učitelé poskytují informace, které ovlivňují moje rozhodování/postoje	2,31	2	59,65
Myslím si, že škola pozitivně ovlivňuje moje školní výsledky	2,34	2	43,86

Učitelé mi špatně vysvětlují učivo.	2,35	2	45,31
Líbí se mi výzdoba školy.	2,38	2	49,12
Učitelé mi pomáhají při řešení problémů ve škole.	2,38	2	43,86
V hodinách se hodně naučím.	2,39	2	40,35
Myslím si, že naše škola má ve srovnání s ostatními školami dobré jméno.	2,39	2	33,34
Cítím, že do této školy patřím.	2,45	1	36,84
Učitelé učí jednotvárně.	2,46	3	42,11
Všichni učitelé nám říkají, co od nás očekávají.	2,47	2	29,82
Učitelé oceňují jen mé znalosti, ale ne moji snahu.	2,48	3	35,09
Žáci kriticky vnímají...			
Nevyhovuje mi prostor k ukládání vlastních věcí ve škole.	2,51	2	38,60
Myslím si, že nás učitelé respektují.	2,56	2	45,61
Se spolužáky se navzájem uznáváme.	2,57	2	36,84
Jsem pyšný na své školní úspěchy.	2,58	3	29,82
Jsem spokojen/a s vybavením naší tělocvičny.	2,58	3	31,58
Učitelé dodržují vše, co nám slíbí.	2,62	3	33,34
Stav hygienických zařízení (WC, sprchy, umývárny,...) je vyhovující.	2,68	3	35,09
Jsem spokojen/a s nábytkem naší školy (s lavicemi, židlemi,...).	2,68	2	43,86
Ve škole využívám při výuce mnoho pomůcek (např. počítače,...).	2,71	3	47,37
Myslím si, že učitelé nadržují některým spolužákům.	2,72	4	33,34
Před spolužáky můžu přiznat každou svoji chybu.	2,77	4	38,60
Všichni učitelé mají pochopení pro moje problémy.	2,77	3	45,61
U učitelů můžu hledat pomoc při řešení osobních problémů.	2,80	3	33,34
Na všechny spolužáky se můžu spolehnout.	2,80	2	49,12
Při vyučování se vždy nudím.	2,91	4	36,84
Jídlo ve školní jídelně mi vždy chutná.	3,41	4	36,16

PŘÍLOHA III: ZÁKLADNÍ ŠKOLA B

Tvrzení	Index percepce	Modus	Procento odpovědí
Žáci jsou spokojeni s....			
Rodiče nechodí na třídní schůzky.	1,23	1	84,38
Půjčujeme si sešity na dopsání učiva.	1,44	1	71,88
Rodiče se často ptají na mé výsledky ve škole.	1,52	1	62,5
V prostorách školy se špatně orientuji.	1,62	1	58,34
Ve škole se snažím podávat co nejlepší výkony.	1,66	1	45,84
Rodiče si neváží učitelů naší školy.	1,68	1	54,17
Škola nevytváří příležitosti (např. k účasti v soutěžích, na projektech aj.)	1,69	1	45,83
Ve škole mám spolužáka, kterému se můžu s čímkoliv svěřit.	1,71	1	58,34
Okolí školy se mi zdá upravené.	1,73	2	56,25
Když potřebuji, tak mi spolužáci poradí.	1,73	1	43,75
Mám strach z některých spolužáků.	1,77	1	55,21
Škola na mě působí dobrým dojmem.	1,79	1	43,75
Někteří učitelé pro nás připravují školní projekty.	1,79	2	52,08
Ve škole mám možnost objevovat nové informace.	1,81	2	44,79
U učitelů můžu hledat pomoc při řešení problémů spojených s učením.	1,82	2	46,88
Jsem spokojen/a s vybavením naší tělocvičny.	1,82	1	41,67
Někteří učitelé připravují žáky na různé soutěže.	1,83	1	52,08
Budova školy je v dobrém stavu.	1,85	2	56,25
Všichni učitelé mají přehled o tom, co učí.	1,91	2	42,71
Bojím se některých učitelů.	1,92	1	48,96
Myslím si, že nás učitelé vedou k samostatnosti.	1,93	2	46,88
Jsem pyšný na své školní úspěchy.	1,97	2	41,67
Za nedodržení školního řádu jsou žáci přiměřeně trestáni.	1,97	2	42,71
Prostory školy na mě působí stísněně.	1,98	1	58,34
Ve škole mám možnost ukázat, co umím.	1,98	2	39,58
Zapojuji se do různých akcí školy.	2,00	2	45,83
Myslím si, že naše škola má ve srovnání s ostatními školami dobré jméno.	2,00	2	39,58
Jsem rád/ráda, že chodím do této školy.	2,06	2	37,5
Učitelé mi špatně vysvětlují učivo.	2,08	2	45,83
Učitelé mi pomáhají při řešení problémů ve škole.	2,09	2	53,16
Líbí se mi výzdoba školy.	2,11	2	44,79

Ve škole je vždy uklizeno.	2,11	2	48,96
Všichni učitelé nám říkají, co od nás očekávají.	2,14	2	37,5
Cítím, že do této školy patřím.	2,14	2	36,46
Myslím si, že škola pozitivně ovlivňuje moje skolin učitelův	2,15	2	38,54
Ve škole využívám při výuce mnoho pomůcek (např. počítače,...).	2,16	2	34,38
Myslím si, že učitelé nadržují některým spolužákům.	2,16	2	42,71
Učitelé učí jednotvárně.	2,16	2	44,79
Všichni učitelé vyžadují, abychom v hodině spolupracovali.	2,19	2	41,67
Myslím si, že akce školy jsou důležitou součástí jejího života.	2,19	2	38,54
V hodinách se hodně naučím.	2,27	2	55,21
Myslím si, že nás učitelé respektují.	2,29	2	50
Učitelé dodržují vše, co nám slíbí.	2,36	2	45,83
Jsem spokojen/a s nábytkem naší školy (s lavicemi, židlemi,...).	2,39	2	42,71
Se spolužáky se navzájem uznáváme.	2,39	2	41,67
Učitelé oceňují jen mé znalosti, ale ne moji snahu.	2,39	2	38,54
Učitelé poskytují informace, které ovlivňují moje rozhodování/postoje	2,39	2	42,71
Všichni učitelé mají pochopení pro moje problémy.	2,42	1;3	34,38
Žáci kriticky vnímají...			
Suplování je nám dostatečně dopředu oznámeno.	2,56	2	31,25
Stav hygienických zařízení (WC, sprchy, umývárny,...) je vyhovující.	2,61	2	41,67
Před spolužáky můžu přiznat každou svoji chybu.	2,65	2	39,58
Při vyučování se vždy nudím.	2,67	3	45,83
Nevyhovuje mi prostor k ukládání vlastních věcí ve škole.	2,73	3	33,34
U učitelů můžu hledat pomoc při řešení osobních problémů.	2,77	3	32,29
Na všechny spolužáky se můžu spolehnout.	2,79	3	40,63
Jídlo ve školní jídelně mi vždy chutná.	3,20	4	41,67

PŘÍLOHA IV: ZÁKLADNÍ ŠKOLA C

Tvzení	Index percepce	Modus	Procento odpovědí
Žáci jsou spokojeni s...			
Rodiče nechodí na třídní schůzky.	1,57	1	70,59
Jsem spokojen/a s vybavením naší tělocvičny.	1,59	1	60,78
Rodiče se často ptají na mé výsledky ve škole.	1,61	1	62,09
Půjčujeme si sešity na dopsání učiva.	1,69	1	58,82
Někteří učitelé připravují žáky na různé soutěže.	1,73	1	54,25
Rodiče si neváží učitelů naší školy.	1,75	1	56,86
Myslím si, že naše škola má ve srovnání s ostatními školami dobré jméno.	1,76	1	50,33
Ve škole se snažím podávat co nejlepší výkony.	1,82	1	48,37
Ve škole mám spolužáka, kterému se můžu s čímkoliv svěřit.	1,83	1	61,44
Budova školy je v dobrém stavu.	1,84	1	47,71
Když potřebuji, tak mi spolužáci poradí.	1,86	2	45,10
Mám strach z některých spolužáků.	1,88	1	60,13
Ve škole mám možnost objevovat nové informace.	1,89	2	43,79
Škola na mě působí dobrým dojmem	1,90	2	53,59
Všichni učitelé mají přehled o tom, co učí.	1,92	1	46,41
Jsem rád/ráda, že chodím do této školy.	1,92	1	45,10
Někteří učitelé pro nás připravují školní projekty.	1,97	2	47,71
Ve škole je vždy uklizeno.	1,99	2	47,71
Cítím, že do této školy patřím	2,01	1	41,83
Škola nevytváří příležitosti (např. k účasti v soutěžích, na projektech aj.)	2,04	1	49,02
Bojím se některých učitelů.	2,13	1	41,83
Myslím si, že nás učitelé vedou k samostatnosti.	2,15	2	50,98
U učitelů můžu hledat pomoc při řešení problémů spojených s učením.	2,17	2	44,44
Ve škole mám možnost ukázat, co umím.	2,18	2	41,83
Myslím si, že škola pozitivně ovlivňuje moje školní výsledky	2,18	2	54,25
Okolí školy se mi zdá upravené.	2,19	2	52,29
Ve vyučování se můžu zapojit do diskuze.	2,27	2	38,56
Jsem pyšný na své školní úspěchy.	2,27	2	38,56
Všichni učitelé nám říkají, co od nás očekávají.	2,29	2	48,37
Líbí se mi výzdoba školy.	2,30	2	41,83
Učitelé poskytují informace, které ovlivňují moje rozhodování/postoje	2,31	2	46,41
Za nedodržení školního řádu jsou žáci přiměřeně trestáni.	2,36	1	35,95

Myslím si, že akce školy jsou důležitou součástí jejího života.	2,38	2	37,25
V hodinách se hodně naučím.	2,39	2	53,59
Myslím si, že nás učitelé respektují.	2,48	2	37,91
Učitelé mi špatně vysvětlují učivo.	2,49	2	49,67
Žáci kriticky vnímají...			
Všichni učitelé vyžadují, abychom v hodině spolupracovali.	2,51	2	39,87
Ve škole využívám při výuce mnoho pomůcek (např. počítače,...).	2,52	2	41,83
Učitelé učí jednotvárně.	2,54	2	33,99
Jídlo ve školní jídelně mi vždy chutná.	2,59	3	36,60
Suplování je nám dostatečně dopředu oznámeno.	2,59	1	30,07
Se spolužáky se navzájem uznáváme.	2,61	2	37,91
V prostorách školy se špatně orientuji.	2,63	1	64,05
Nevyhovuje mi prostor k ukládání vlastních věcí ve škole.	2,68	2	30,72
Myslím si, že učitelé nadržují některým spolužákům.	2,69	2	32,03
Všichni učitelé mají pochopení pro moje problémy.	2,70	2	41,18
Učitelé oceňují jen mé znalosti, ale ne moji snahu.	2,70	2	35,95
Prostory školy na mě působí stísněně.	2,71	1	51,63
Učitelé dodržují vše, co nám slíbí.	2,75	2	43,79
Při vyučování se vždy nudím.	2,75	2	39,87
Stav hygienických zařízení (WC, sprchy, umývárny,...) je vyhovující.	2,82	3	38,56
Zapojuji se do různých akcí školy.	2,83	3	35,95
Před spolužáky můžu přiznat každou svoji chybu.	2,86	2	35,29
Jsem spokojen/a s nábytkem naší školy (s lavicemi, židlemi,...).	2,87	2	35,29
U učitelů můžu hledat pomoc při řešení osobních problémů.	3,01	2	32,03
Na všechny spolužáky se můžu spolehnout.	3,08	2	33,99

PŘÍLOHA V: KOMENTÁŘE ŽÁKŮ

Základní škola A

Držím palce.

Help!

Nechutná mi jídlo v jídelně, jednou za měsíc bývá dobré jídlo.

Opravdu mi nechutná v jídelně, jednou za 3-4 týdny je dobré.

Ne děkuji.

Hoj a držím palce.

Chceme toaletní papíry! a ubrousky na ruce.

Základní škola B

ZŠ B je dobrá, nejlepší je vlastní bazén, jídelna, tělocvična

Chodil jsem na 1 ZŠ a tam mi to nevyhovovalo, ale teď chodím na ZŠ B a mám pocit, že tu doopravdy patřím.

Myslím nebo aji vím tato škola je hodně, chodil jsem na ZŠ C a tamto je fakt hrozné, špatní učitelé, špatné vyučování...atd.

Pěkně, dobrý moc.

Mám rád vajíčkovou pomazánku.

Hodně štěstí.

Je tu velká šikana.

Hezký dotazník.

Děkuji za hezký dotazník, přeji hodně úspěchů.

Platí to jen na určitý učitelé na mentory téhle školy.

Záleží na učitelích, které máme a podle učiva.

Osobně se mi nelíbí barvy školy. Chodím do 6 třídy a škola mě už moc nezajímá a mám hnusné výsledky.

Základní škola C

Vít Janečka je můj kamarád.

Není zač.

Kys.

Kyss.

Kys.

Super.

Jsem PÁN a POHODA! Spalte svoje staré oblečení a nakupte oblečení značky POHODA a dokažte, že jste POHODÁŘ.

Kys,

ČúsCus.

Dobrý den, jsem Matthew. A rád jsem to vyplňoval!

Máte zač.

Nemělo by se polívat židle vodou. Pohoda nebudmestak.

Hodně štěstí kámo.

NEHCÍ.

Přidat odpověď NEVÍM.

Díky za třídnickou hodinu.

Přidat odpověď nevím.

Učitelé nám někdy nedovolí pít v hodinách a nebo na toaletu aj když je to akutní!!!A děkuji za dotazník mám je ráda!

Já něvjem už.

Nechodím do jídelny.

JSEM PÁN POHODA.

Učitelé jsou nespravedliví k žákům, který jim zrovna nelezou do.....!

14. Jedna učitelka hrozně nadržuje a je jich víc.

30. Spíš ne, protože by se hrozně začali smát.

47. Suplování vůbec nevíme nikdo nám to neřekne.

48. Jsou hrozně trestáni a věří jen těm, kdo žalují! Nedokážou si poslechnout obě dvě strany.

POHODA.

Ja nievjem už.

JSEM PÁN! POLEM! MŇAM! ŘÍZEK JE MŇAMKA, A POHODA!

POHODA.

Není to myšlené na všechny učitelé.

Neplatí u všech učitelů.